

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

9^E JAARGANG

WOENSDAG 29 OCTOBER 1924

No. 461

INHOUD

	Blz.
TERMIJNHANDEL OP JAVA door <i>Th. G. H. Stibbe</i>	952
Is er een duurtégolf in aantocht? door <i>Dr. R. Claeys</i> ..	953
Uit het Scheepvaartbedrijf door <i>C. Vermey</i>	956
Het Fatum van Bevolkingsvermeerdering door <i>Mr. J. Bierens de Haan Jr.</i> met naschrift door <i>Prof. Mr. H. W. Methorst</i>	957
Verbetering der Sterftekans en algemeene mortaliteit door <i>Prof. Dr. C. A. Verrijn Stuart</i> met naschrift door <i>Prof. Mr. H. W. Methorst</i>	958
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De Deutsche Rijksfinanciën onder Buitenlandschen invloed door <i>Dr. W. Greiling</i>	959
AANTEKENINGEN:	
Kosten van het levensonderhoud bij arbeidersgezinnen te Amsterdam	961
De eerste weekstaat der nieuwe Reichsbank	962
De herstelling van Duitsch gezichtspunt	962
Het toekomstig koersverloop van de peso	963
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	964
MAANDLIJFERS:	
Rijkspostspaarbank	965
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	965
Handelsbeveging over de maand September 1924... ..	966
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	967—974
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT**VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN**Wd. Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra*.Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink*.**BERICHT.**

In afwachting van eene latere definitieve beslissing zal prof. mr. G. W. J. Bruins de functie van Algemeen Secretaris der vereeniging, tevens belast met de leiding van het weekblad, voorloopig niet waarnemen.

In verband hiermede is een Commissie van Advies ingesteld, bestaande uit de heeren: Prof. Mr. D. van Blom, te Leiden; J. van Hasselt en Jhr. Mr. L. H. van Lennep, te Amsterdam; Prof. Dr. E. Moresco, te 's-Gravenhage; Dr. E. van Welderen Baron Rengers, te Ysbrechtum; Prof. Mr. H. R. Ribbius, Mr. Q. J. Terpstra en Prof. Mr. F. de Vries, te Rotterdam. Terwijl de leden dezer commissie ieder op hun terrein de dagelijksche leiding van het weekblad van advies zullen dienen, hebben de heeren Prof. Mr. D. van Blom en Prof. Mr. H. R. Ribbius zich bovendien voorloopig bereid verklaard op te treden als gedelegeerde leden. Als zoodanig zullen zij, bijgestaan door den redacteur-secretaris, de dagelijksche redactioneel leiding van het blad op zich nemen.

Het Secretariaat van het Dagelijksch Bestuur zal voorloopig worden waargenomen door den heer Mr. Q. J. Terpstra.

HET DAGELIJKSCH BESTUUR.

27 OCTOBER 1924.

In den toestand van de geldmarkt kwam geen verandering. Het aanbod van geld bleef zeer gering, zoodat in het begin der week wissels met twee handteekeningen meestal alleen $\frac{1}{8}$ à $\frac{1}{4}$ pCt. boven het officiële wisseldisconto plaatsing konden vinden. Later kwam er iets meer aanbod, zoodat weder voor $4\frac{1}{8}$ pCt. werd afgedaan. Ook de prolongatierente was vast; bijna doorlopend werd $4\frac{3}{4}$ pCt. genoteerd.

* *

In verband met de stijve geldmarkt waren dan ook de inschrijvingen op het schatkistpapier niet zeer belangrijk. Op de aangeboden *f* 85 miljoen werd in totaal ingeschreven voor slechts *f* 57.107.000. Hierop werden toegewezen *f* 30.230.000 driemaandspromessen à *f* 987,75 of $4\frac{3}{4}$ pCt.; *f* 10.710.000,— zesmaands promessen à *f* 977,25 of $4\frac{1}{2}$ pCt. en *f* 1.807.000,— jaarbiljetten à pari. * *

De post binnenlandsche wissels op de balans van De Nederlandsche Bank liep in de afgelopen week van *f* 150,4 miljoen tot *f* 138,1 miljoen terug. Deze daling laat zich voor het grootste deel verklaren uit aflossing van schatkistpapier; het totaal der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpromessen blijkt sedert verleden week met *f* 9 miljoen te zijn verminderd. De effectenbeleeningen vertoonen een teruggang van *f* 4,3 miljoen; de goederenbeleeningen namen met *f* 9,3 miljoen toe.

Het renteloos voorschot aan het Rijk daalde met *f* 1,3 miljoen. De goudvoorraad der Bank geeft een vermindering van *f* 8,3 miljoen te zien. De zilvervoorraad stelde zich een kleine 300.000 gulden hooger. Op te merken valt dat de diverse rekeningen onder het actief en de post papier op het buitenland met een aanmerkelijk hooger bedrag zijn gestegen, dan de daling van den goudvoorraad zou doen vermoeden; zij vermeerderden resp. met *f* 4,1 miljoen en 8,5 miljoen.

De biljettencirculatie liep met *f* 4,7 miljoen terug. De rekeningcourant-saldi stegen met *f* 1,1 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo stelde zich *f* 7,2 miljoen lager. Het dekkingspercentage bedraagt 51.

* *

De wisselmarkt was deze week weder zeer stil. In het begin der week was de stemming bovendien flauw; vooral Londen was sterk aangeboden, waarschijnlijk omdat, door de kleine toewijzing op de Deutsche leening, verschillende inschrijvers de aan het einde der vorige week gekochte ponden nu weder opruimden. Ook de overige wissels werden bijna allen meer of minder in de flauwe stemming medege trokken.

LONDEN, 25 OCTOBER 1924.

Gedurende deze berichtsweek was de geldmarkt zeer onregelmatig, voornamelijk ten gevolge van samenwerking der Duitsche Leening. Reeds Maandag was daggeld vrij sterk gevraagd; onder $3\frac{1}{2}$ pCt. was geen crediet te verkrijgen en de beide volgende dagen werd de hulp van de Bank of England ingeroepen. Bovendien bleek het ook onmogelijk het volle bedrag, dat Woensdag aan de Bank verviel; terug te betalen. Eerst Vrijdag zakte de koers van daggeld onder 3 pCt., terwijl de vorige dagen zelfs tot $4\frac{1}{4}$ pCt. betaald is.

De discontokoersen waren vast, maar de omzet op de discontomarkt was klein. Januari Treasury Bills noteerden $3\frac{11}{16}$ — $13\frac{1}{16}$ pCt.

2-mnds prima bankaccept	$3\frac{9}{16}$ — $\frac{5}{8}$ pCt.
3- " " "	$3\frac{3}{4}$ — $13\frac{1}{16}$ pCt.
4- " " "	$3\frac{3}{4}$ — $\frac{7}{8}$ pCt.
6- " " "	$3\frac{7}{8}$ —4 pCt.

TERMIJNHANDEL OP JAVA.

In No. 413 van 28 November 1923 zette ik mijn standpunt uiteen ten aanzien van het vraagstuk van den termijnhandel op Java, een standpunt, waarop ik mij nog steeds en geheel stel.

Waren het destijds meer in het bijzonder de ongezonde verhoudingen op Java ten aanzien van onmatige speculaties in *Suiker*, die kort te voren vele slachtoffers hadden geëischt en enorme geldelijke verliezen voor den Europeeschen en Chineeschen handel hadden veroorzaakt, welke mij aanleiding gaven daarop met nadruk de aandacht te vestigen, thans is op Java de *Koffiehandel* aan de beurt en ontwaren wij aldaar een chaotischen toestand ten aanzien van den handel in laatstgenoemd product.

Ik schreef in mijn artikel van 28 November 1923 o.m.:

„Twee voornamelijk factoren zijn in de laatste jaren de risico's van handelaren in producten — voornamelijk wat betreft de artikelen suiker en koffie — op enorme wijze gaan vergrooten, nl. ten eerste, de buitengewoon groote fluctuaties in de marktwaarde dezer producten op kort opeenvolgende oogenblikken, en ten tweede, de wijzigingen, welke zich in deze jaren hebben voorgedaan in den aard van den handel hierin.

Zoowel de eerste als de tweede omstandigheid hebben den handelaar-speculant de te voren nagenoeg niet gekende aanleiding geboden om zijn riskant bedrijf uit te oefenen op steeds grooter, veelal steeds lichtzinniger wijze.

Spreekt de sub 1 genoemde factor voor zichzelf voor hem, die heeft kunnen waarnemen, welke afmetingen de prijschommelingen — soms binnen zeer kort tijdsbestek — vertoonden, hoe ongekende prijsstijgingen soms spoedig door enorme dalingen werden gevolgd en omgekeerd, kortom, hoe weinig stabiliteit er — indirect mede als gevolg van den oorlog — sedert 1914 bestaan heeft in de marktwaarde der voornaamste Indische producten, de sub 2 bedoelde factor vereischt wellicht eenige nadere toelichting.”

en zeide ten aanzien van het artikel *Koffie*:

„Ten opzichte van koffie — eveneens een op Java zeer geliefd, alhoewel minder voornaam speculatie-object — heeft een meer natuurlijke loop der dingen aanleiding gegeven tot de wijzigingen, welke zich in den loop van zegge tien jaren in den aard der zaken in dit product hebben voorgedaan.

Bij koffie heeft men het nl. zien gebeuren, dat een product — vroeger slechts verhandeld als *merk*-artikel, d.w.z. gewaardeerd naar de mérites van het bepaalde *merk*, resp. de plantage, die het product voortbracht — langzamerhand gevorderd is „*stapelproduct*” en wel door de geleidelijke vervanging van de eertijds zoo gerenommeerde blauwe Java-koffie (*coffea arabica*) door de z.g. Robusta-koffie, een type, dat — indertijd op Java voor proefnemingen ingevoerd — uitermate geschikt bleek voor bodem en klimaat en waarvan de plant naast de eigenschap om spoedig productief te zijn, de voordeelen had van weerstand te kunnen bieden aan de bekende ziekten

en eene kwantitatief groote productie aan koffie op te leveren.

Naar de consumptielanden werd nu niet meer, zooals met de blauwe Java-koffie (*Arabica*) het geval was, verkocht onder den naam van de produceerende onderneming, welke te voren voor den overzeeschen koper ten volle eene aanwijzing was van de kwaliteit, welke hij kocht, doch werd het *stapelproduct* „Robusta-koffie” aangeboden en het werd aan den verkooper overgelaten het product te betrekken, zooals hij zulks wenschte.

De eenige hoofdbepaling, welke bij den verkoop van deze Robusta-koffie werd gemaakt, was, dat zij moest zijn van „goede doorsnee kwaliteit” van het in het betreffende oogstjaar op Java geproduceerde product.

Hier zien wij dus ten opzichte van koffie in de practijk hetzelfde verschijnsel als hierboven bij de suiker geconstateerd (nl. zooals in bedoeld artikel te voren uiteengezet, dat voor speculanten thans de mogelijkheid voor *baisse*-engagementen was geopend. S.) door den loop der omstandigheden voor beide artikelen een ruim veld geopend voor speculatie, zonder mogelijke controle op den speculant, en wat erger is, zonder de mogelijkheid voor de tegenpartij om zich te beschermen. Beide contractanten zijn gedurende den geheelen — en somtijds zéér langdurigen — looptijd van hunne koopovereenkomst aan elkaar gebonden.”

Thans, circa een jaar later, leest men in de Nederlandsche couranten:

„Volgens het „Bat. Nieuwsblad” verkeerden koffie-exporteurs in groote moeilijkheden, doordat Chineesche speculanten meer hebben verkocht dan de oogst groot is. De meeste speculanten zijn kapitaalzwak en verschillende déconfitures worden verwacht. De vastheid van de koffiemarkt in Europa maakt den toestand nog kritieker. Daar aangedrongen wordt op levering van de gecontracteerde hoeveelheden.

De Chineesche Kamer van Koophandel noodigde de Handelsvereniging uit een bijeenkomst met exporteurs te beleggen, om in overleg te treden met de koopers in Europa ter annuleering van een deel van de contracten. *De Chineesche handelaren weigeren opgaven van hun contracten, zoodat een nauwkeurige bepaling van de tekorten onmogelijk is.* De exporteurs trachten individueel tot overeenstemming met de koopers te komen, die naar gelang van hun financieele draagkracht, niettemin een veer zullen moeten laten.”

Ik zelf heb in dit berichtje enkele woorden gecursiveerd.

Hier zien wij dus duidelijk voor ons, hoe baissiers ongehinderd hun bedrijf hebben kunnen uitoefenen en de bonafide Europeesche koffie-exporteur hiervan de dupe is geworden.

Chineesche speculanten hebben méér verkocht dan de oogst groot is en kunnen dus thans aan hunne contractuele verplichtingen niet voldoen, niet alleen niet wat de *levering* van het verkochte betreft, doch evenmin zijn zij blijkbaar in staat om hunne contracten — zij het dan ook tot hooger prijs, dus door betaling van een prijsverschil — terug te koopen.

Het meest ergerlijke in deze geheele zaak springt wederom duidelijk in het oog, nl. dat de *Chineesche handelaren weigeren hunne positie bloot te leggen, zoodat eene nauwkeurige bepaling van de tekorten onmogelijk blijkt te zijn.* En dit verzwaart de kans op ontwarring van den toestand aanmerkelijk. Nog steeds niets, dat gelijkt op eenige controle op contracten, waarbij op Java producten op levering worden verhandeld; en zoo speculeert „men” (het zijn wel is waar in meerderheid, doch niet uitsluitend Chineezers, die zich hieraan overgeven) lustig verder op den rug van den Europeeschen exporteur, en — zooals de heer Th. L. zegt in „Koloniale Studiën” Februari 1924 aflevering, in eene beschouwing, gewijd aan mijn artikel van November 1923 — „gaat het goed, dan empocheert men de winsten; gaat het slecht, dan geeft men zich failliet en is meteen van den belastingdruk verlost.”

Ik meen in de initialen Th. L. de aanwijzing te mogen zien van iemand, die „nourri dans le sérail en connait les détours” en die derhalve met kennis van zaken sprak, toen hij aan het einde van zijn opstel schreef:

„Wordt in de kringen der betrokkenen de wenschelijk-

heid van een termijnbeurs nog niet gevoeld, dan zullen we vermoedelijk over eenige jaren het vraagstuk opnieuw zien verschijnen, en eens, als de toestand er rijp voor is, zal de oplossing komen.

Waar de Indische handel door de snelle ontwikkeling der laatste jaren zelfstandiger geworden is en zonder twijfel in zelfstandigheid zal groeien, is het welhaast met zekerheid te voorspellen, dat we op den duur Westersche instellingen zullen overnemen, en daartoe zal stellig ook een gereglemeenteerde termijnhandel behoo- ren, al zullen allicht de reglementen iets anders moeten luiden dan de Europeesche.²

Een andere stem, die zich liet hooren naar aanlei- ding van het onderwerp, dat ik in de aflevering van 28 November Ao. Pto. behandelde, was die van den „Indischen Financier“ van 8 Januari j.l.

De Redactie schrijft onder meer:

„Het denkbeeld van den heer S. is niet nieuw; (inder- daad niet; reeds in 1917 behandelde ik dit onderwerp uitvoerig. S.) herhaaldelijk is het in Indië ter sprake gekomen en gewoonlijk wordt het geopperd tijdens of na elke catastrofe. Men is het dan roerend ermede eens, de wenschelijkheid wordt volkomen beaamd... doch enkele dagen daarna is weer alles vergeten en speculeert men weer lustig als vroeger... zonder onderpand.“

Zij gaat zelfs zóó ver, dat zij meent:

„Wij zijn niet voor Staatsinmenging in handelszaken, doch indien er geen ander middel bestaat, om overspe- culatie in Indië tegen te gaan, dan dunkt ons, dat de Regeering niet moet terugdeinzen om in te grijpen enz.

Het algemeen belang vordert, tot zekerstelling van den handel, thans de reglementeering van den termijnhandel en tegengang van overspeculatie.“

Tenslotte was het de Handelsvereniging te Bata- via, die mij hare adhaesie betuigde en o.a. schreef:

„Dit zou dan de tweede stap zijn, die noodwendig ge- volgd zou moeten worden door den derden: de registratie van alle contracten, met de daaraan verbonden zeker- heidsstelling, die dan ten slotte het doel van de liquida- tiekas zou moeten worden.

Zoover is het echter bij lange nog niet en is het zeer te apprecieeren, dat Uw artikel, dat hier zeer de aan- dacht heeft getrokken, ook in deze richting heeft ge- werkt.“

Nu zou men meenen, dat — waar de vraag:

„Heeft de Javahandel behoefte aan een centrum, dat controle uitoefent op leveringstransacties in z.g. stapel- producten“

zoo uitvoerig van verschillende zijden is besproken en overwogen, waar de neiging om deze bevestigend te beantwoorden overheerschend is, het vraagstuk daarmede tevens hare oplossing nabij zoude zijn.

Niets is helaas echter minder waar en de handel in producten op Java blijft, precies zooals voorheen, nog steeds blootstaan aan de „periodiek voorkomende stagnaties in de levering, ontstaan door moeilijkheden van speculanten en de ontreddering van prijzen („Ind. Financier“), en aan schokken van zoo hevigen aard, dat op den duur groot gevaar kan ontstaan voor ont- wrichting.

Ik nam hierboven een courantenbericht over met betrekking tot de koffiemarkt, die momenteel op Java geheel gederouteerd is.

Een nagenoeg gelijksoortig beeld vertoont tegelijker- tijd de markt voor Zwarte Lampong Peper te Batavia, waar ten gevolge van groote overspeculatie talrijke déconfitures onder Chineesche handelaren zijn voor- gekomen en waar deze plaats konden vinden in een sterk stijgende markt, wijzen zij — evenals bij koffie — op groote baisse-engagementen.

Ook hier is het weer ten slotte, naast den Chinees- chen speculant die faillieert, de Europeesche exporteur, die de grootste dupe is geworden.

Tevergeefs blijft men zich afvragen, wáárom dan nog maar steeds niets wordt gedaan om het bestaande euvel — dat een kankergezwel aan den handel op Java dreigt te worden — te keeren.

Zien belanghebbende kringen dan niet in, welke kapitaalsonttrekking, welke verzwakking van den kring van handelaren (hun aantal is tot op zekere

hoogte vrij beperkt op Java) deze in snelle opeenvol- ging voorkomende déconfitures als gevolg van onge- breidelde en ongecontroleerde speculatie ten gevolge hebben?

2. Het zou moeilijk zijn om telkens opnieuw hetzelfde onderwerp te behandelen, zonder daarbij in herhalin- gen te vervallen, indien niet daarnaast de feiten *bleven* spreken.

„Dat er „iets gedaan moet worden“, wordt van ver- schillende belanghebbende zijden duidelijk gevoeld en het zou zeer te betreuren zijn, indien het alleen aan gebrek aan samenwerking ware toe te schrijven, zoo te langen leste het begeerde doel, reglementeering van en controle op productenzaken „op levering“, op Java niet zoude kunnen worden bereikt.

3. Het wil mij voorkomen, dat het hier volstrekt geen ingewikkeld probleem betreft, dat onder de oogen moet worden gezien.

De moeilijkheden, welke zullen moeten worden over- wonnen, worden door mij geenszins onderschat, doch anderzijds ook niet zóó hoog aangeslagen, dat zij een verder stilzitten zouden rechtvaardigen.

Rotterdam, October 1924.

TH. G. H. STIBBE.

IS ER EEN DUURTEGOLF IN AANTOCHT?

„Bij de vele, soms ingewikkelde prijsbewegingen, welke zich in het bedrijfsleven voordoen en zich in des te sterkere mate voordoen, naarmate de verhou- dingen veelomvattender worden, gelden indexcijfers als de veiligste bakens, welke tot nog toe bekend zijn tot het waarnemen van die bewegingen, tot het meten van hun omvang en tot het beoordeelen van hun in- vloed op den economischen toestand. Deze schomme- lingen volgen elkander op in wisselende intensiteit, nu in stijgende, dan in dalende lijn, gaan voor ver- schillende handelswaren of nijverheidsproducten vaak in tegengestelde richting, en bieden aldus een beeld van wanordelijke onregelmatigheid, dat alleen het indexcijfer, hetwelk het gemiddelde weergeeft van een aantal gedeeltelijke bewegingen van soortgelijken aard, vermag te ontwarren.

Hoewel sinds tientallen van jaren in verschillende landen verscheidene indexcijfers — vooral van groot- handelsprijzen — met dit doel geregeld worden aan- gewend, hebben deze indices toch pas in den laatsten tijd het veelvuldig en algemeen gebruik gevonden, waarvan wij tegenwoordig getuigen zijn. Met scher- pen blik wordt uitgekeken naar de publicatie bijv. van het bekende cijfer van den Eng. Economist, als ware het een weerglas, waarvan de druk der econo- mische atmosfeer zonder moeite kan worden afge- lezen. En inderdaad, in de jaren, die achter ons lig- gen — om ons hiertoe te bepalen — gaven dit en andere, dergelijke cijfers een trouwe weerspiegeling van den graad van levendigheid in zaken: de gewel- dige periode van hoogconjunctuur na den oorlog, het wankelen, dat de voorbode was van het verval, de steeds dieper gaande daling, eindelijk, nadat het laagste punt van de depressie was bereikt, het hoop- vol opleven. Deze beweging van op en neer lag dui- delijk in de cijfers uitgedrukt.

Thans bewegen de bekende indexcijfers van groot- handelsprijzen zich sedert enkele maanden weer in stijgende richting. En, op grond van de overtuiging, waartoe men alreeds door redeneering komen kan en die ook door nauwgezette waarneming gestaafd wordt, meent men hieruit te mogen afleiden, dat vroeg of laat ook de kleinhandelsprijzen zullen stijgen en dat de verbruiker opnieuw gedurende een periode, waarvan de duur niet bij benadering kan worden vastgesteld, zal hebben te kampen met de grootere duurte van zijn levensonderhoud.

In de werkelijkheid is ook voor een aantal ver- bruiksartikelen in den laatsten tijd een prijsstijging reeds te bespeuren, waarvan, in overeenstemming met het bovenstaande en met een niet onver-

klarebare neiging om vooruit te loopen op de feiten, gedacht wordt, dat zij slechts het begin vormt van een ontwikkeling, welke geroepen is om nog grootere afmetingen aan te nemen. Men heeft in de dagbladen reeds kunnen lezen dat „een duurtelgolf in aan-tocht” is („Het Volk”, 18 Sept. 1924). Het is hierbij niet gebleven, en in verband met de omstandigheid, dat vele werknemers in den laatsten tijd in een loonsverlaging hebben moeten berusten, mede op grond van de sedert het einde van 1920 ingetreden algemeene daling der kosten van het levensonderhoud, is het verzet, dat hier en daar gekomen is tegen de geldende loonregeling, in kracht toegenomen. Zooals bekend, is van het rijksperoneel een sterke actie uitgegaan tot verweer tegen de ingevoerde salarisverlagingen. Verscheidene bonden van gemeente-ambtenaren en -werkliden adresseerden aan den Amsterdamschen Gemeenteraad, opdat zou worden teruggekomen op de vroeger gevallen beslissing, om met ingang van 1 October de pensioenkorting te verhoogen met 3 pCt. En om tegenover deze voorbeelden uit het overheidsbedrijf een tegenhanger uit het particuliere bedrijf te plaatsen, kan gewezen worden op de in een aantal vakken gevoerde of te voeren onderhandelingen tusschen werkgevers en werknemers tot vernieuwing van een afgelopen collectieve arbeidsovereenkomst; waarbij het hier besproken vraagstuk zonder twijfel eveneens een rol zal spelen.

Met het oog op dat alles begrijpt men, dat met meer dan gewone belangstelling werd uitgezien naar het bekende Amsterdamsche indexcijfer der kosten van het levensonderhoud over September, dat zou aantoonen, in hoeverre de verwachtingen gesteund zijn op goeden grond.

Dit indexcijfer is thans gepubliceerd.¹⁾ Blijkens de pas verschenen mededeeling van het Gemeentelijk Bureau van Statistiek bedraagt het 82,5. Waar het over Juni 81,1 bedroeg, geeft dit sedert de vorige driemaandelijkse berekening een stijging van slechts 1,7 pCt. Voor de voeding alleen is de stijging 2,4 pCt.

* * *

Het moet erkend worden, dat feiten zijn aan te voeren tot staving van de hier besproken meening. In een van de bedoelde adressen wordt namelijk een lijst van in prijs gestegen artikelen gegeven, met vermelding van de prijzen resp. in de maanden Maart, Juni en September van dit jaar. Men kan zeggen, dat deze prijzen juist zijn, in zoverre in de betreffende maanden de genoemde artikelen — afgezien natuurlijk van mogelijk verschil in kwaliteit — voor de aangegeven prijzen verkrijgbaar waren. Uit deze cijfers spruit een stijging in procenten voort, welke voor de verschillende waren afwisselt tusschen 2 en 33 pCt.

Doch niet alleen staan wij hier tegenover een tamelijk willekeurige opsomming van enkele soorten, bovendien hebben deze artikelen gezamenlijk in verhouding tot de veelheid van diverse uitgaven, welke in een gezin plegen voor te komen, niet een zoodanig belang, dat zij het totaal beslissend vermogen te beïnvloeden. Wel zijn eronder, die een niet onaanzienlijk gedeelte van de uitgaven tot zich trekken, er zijn er echter ook, die een vrij onbeduidende plaats innemen. Het beste is het, dit met cijfers aan te toonen, waartoe eenige berekeningen noodig waren, gebaseerd op de prijzen, vermeld in het adres. Vooropgesteld zij daarbij, dat dit alleen geschiedt met het doel, om door de tegenstelling tot een verklaring van de gevonden verschillen te geraken.

Bij de berekening van de gemiddelde stijging [Zie boven aan volgende kolom. — Red.] is de waardecoëfficiënt van elk artikel afzonderlijk in aanmerking genomen.

Nu kan het op het eerste gezicht misschien vreemd aandoen, dat met deze gegevens van Juni op September een stijging wordt gevonden van 15,9 pCt., ter-

¹⁾ [Zie p. 961 in dit No. — Red.]

Artikel	Prijsstijging	Uitgave in % van
	in %	in Juni 1924
Kaas.....	26,9	1,1
Koffie.....	1,6	1,1
Tarwebloem.....	8,3	0,2
Rijst.....	5,3	0,2
Stijfsel.....	5,6	0,1
Witte suiker.....	13,3	2,7
Thee.....	3,7	1,1
Boter.....	31,8	1,6
Melk.....	33,3	5,8
Witbrood.....	5,0	6,5
Bruinbrood.....	11,8	1,5
Gemiddelde stijging...	15,9	
Totaal der uitgaven..		21,9

wijl de officieele statistiek van het Amsterdamsche Bureau slechts een stijging van 1,7 pCt. — en voor de voeding alleen 2,4 pCt. — aangeeft; een beschouwing van de tweede kolom zal dadelijk doen begrijpen, dat de kern der verklaring — althans gedeeltelijk — daar te zoeken is. Deze artikelen, waarvan de prijzen worden aangevoerd ten bewijze van de duurte, vertegenwoordigen samen slechts 21,9 pCt. van de totale gezinsuitgaven. Houdt men evenwel daarmede rekening, en brengt men dienovereenkomstig de stijging van 15,9 pCt. terug tot een vierde à een vijfde, bijv. 3,5 pCt., dan blijft dit niettemin de officieele 1,7 pCt. belangrijk overtreffen, hoewel hierin, in tegenstelling met het eerste, de huishuur is betrokken, welke tot de sterk gestegen posten is te rekenen. Deze post ver- toont inderdaad in September 1924 een stijging van 56,7 pCt. boven het peil van Maart 1920, tegen 50,2 pCt. in Juni 1924.

Juist omdat voor het Amsterdamsche Septembercijfer allerwegen zoo groote belangstelling gekoesterd werd, kan het niet overbodig heeten, hieraan ter nadere verklaring een en ander te ontleenen.

Bij een statistiek als deze moet als regel gelden, dat prijsbewegingen, ingetreden in den loop der maand waarop een indexcijfer betrekking heeft, slechts worden toegepast voor dat gedeelte der maand, gedurende hetwelk zij voor de verbruikers werkelijk van belang waren, d.w.z. voor het gedeelte der maand, dat na het intreden van de wijziging nog moet ver- loopen. Tot grondslag van het indexcijfer der kosten van het levensonderhoud dient immers het bedrag, dat gedurende de betreffende periode — een maand — zou moeten worden uitgegeven bij het volgen eener zelfde levenswijze als gedurende een andere periode, die de basis en het uitgangspunt is van de berekening.

Nu is het wel toevallig, dat een aantal van de prijsverhoogen, die bij het publiek den indruk van duurte teweegbrengen, juist in den loop van September is ingetreden of versterkt. Melk is, blijkens de hierboven aangevoerde cijfers, gestegen met 33,3 pCt. sedert Juni 1924. Doch deze stijging, afgeleid uit een prijs van 20 cent in September tegenover 15 cent in Juni, mag op rekening van September slechts ge- bracht worden van het oogenblik af, dat de prijs van dit artikel werkelijk 20 cent bedroeg, d.i. voor onge- veer twee derden van de maand; vóór dien tijd kostte zij 19 cent, hetwelk een stijging uitmaakt van slechts 26,6 pCt. (te beginnen met 15 September werd de prijs gebracht op 21 cent, zoodat de stijging toen weer grooter werd). En dit verschil is niet zoo heel on- belangrijk, ten aanzien van het feit, dat meer dan 5 pCt. van de totale gezinsuitgaven aan dit voedings- middel wordt besteed. Hetzelfde geldt voor boter, die in het staatje voorkomt met een stijging van 31,8 pCt. (overeenkomende met een prijsverhooging van f 1,10 per pond in Juni tot f 1,45 p. p. in Septem- ber), terwijl laatstgenoemde prijs eerst geleidelijk, na een aantal verhoogen achtereen, bereikt werd. Er zijn zelfs artikelen, waarvan de prijsstijging op deze

¹⁾ Op grond van de door het Bureau van Statistiek naar aanleiding van het indexcijfer over Juni 1924 verkregen cijfers.

wijze slechts voor een zeer gering gedeelte in aanmerking mag komen, bijv. het weliswaar in het lijstje niet opgenomen bevroren rundvleesch, waarvan de goedkoopere soorten in prijs verhoogd werden met ingang van 29 September, en dan nog bij handhaving en/of zelfs verlaging der betere kwaliteiten. Datzelfde geldt gedeeltelijk ook voor brood. Door een van de belangrijke ondernemingen in het bakkersbedrijf, die een groot gedeelte van de arbeidersbevolking en van den middenstand bedient, werd de broodprijs eerst verhoogd tegen het einde van de maand. Ongetwijfeld zijn er bakkerijen, die zich van den aanvang aan, d.i. einde Augustus, bij de beweging tot verhooging hebben aangesloten, en is er ook een aantal andere, die aan die beweging volstrekt niet hebben meegedaan en die hun prijzen tot op den huidigen dag onveranderd hebben gelaten. Men ziet hieruit in elk geval, dat de stijging van 5 pCt. op witbrood en van 11,8 pCt. op bruinbrood, zooals die in de hierboven afgedrukte cijfers voorkomt, voor de berekeningen niet kan gelden, en dat het niet zonder invloed op de uitkomst blijven kan, wanneer de stijging tot juistere proporties wordt teruggebracht, vooral nu het verbruik van beide broodsoorten bijna het twaalfde gedeelte van alle gezinsuitgaven vergt.

Zoo is er meer.

Het vraagstuk is hierdoor nog niet opgelost. Verschil in opvatting omtrent den opzet van de statistiek kan allicht tot de stelling voeren, dat het peil, hetwelk de prijzen hebben bereikt, den eenigen maatstaf behoort te geven, omdat een indexcijfer toch een aanwijzing wil verschaffen voor de toekomst. Wordt niet in vele gevallen voor een min of meer langen tijd, bijv. een jaar, het loon er op gebaseerd? Afgezien van het feit, dat deze redeneering, wil zij konsekvent worden doorgevoerd, niet alleen mag worden toegepast, wanneer de prijzen in stijgende richting gaan, doch ook in het omgekeerd geval — hetwelk even onjuist zou zijn, aangezien een prijs, die een aanzienlijk grootere uitgave veroorzaakt heeft, aldus in de statistiek geen spoor zou achterlaten, en het indexcijfer mitsdien een verkeerd beeld zou geven van den toestand — is zij bovendien met de werkelijkheid in strijd. Om slechts dit eene te noemen: nog vóór dat het indexcijfer van de pers kwam, daalde natuurboter reeds weer op een lager niveau. In zijn bijschrift ter toelichting van het indexcijfer toont het Bureau van Statistiek evenwel aan, dat het bedoelde verschil in opvatting nog niet de verklaring geven kan van de betrekkelijk geringe stijging van het cijfer; want, zegt het: „Zou in afwijking van bovengenoemden regel een berekening op deze basis gemaakt zijn, dan zou dit in plaats van 82,5 het cijfer van 83,3 hebben gegeven; tegen 83,8 in Maart jl. en 81,1 in Juni jl.” Dit verschil tusschen 82,5 en 83,3 is inderdaad zóó gering, dat het niet noodig is er langer bij stil te staan.

Ik bereken thans opnieuw eenige cijfers, ditmaal gebaseerd op, resp. ontleend aan, de Amsterdamsche publicatie:

Artikelen	Uitgave per week in		Stijging Juni/ Sept. in %	Uitgave in % van het totaal in Juni 1924
	Juni 1924	Sept. 1924		
Brood, beschuit, koek	88	88½	0,6	9,6
Grutterswaren	11	11½	4,5	1,2
Melk	53	71½	34,9	5,8
Kaas	10½	12	14,3	1,1
Eieren	8	10½	31,2	0,9
Vleesch	41	41½	1,2	4,5
Visch	15½	18	16,1	1,7
Vetten	68	71	4,2	7,4
Suiker	25½	27½	7,8	2,8
Andere kruideniersw.	31	32½	4,8	3,4
Groenten	25	23½	- 6,0	2,7
Fruit	11	7	-36,4	1,2
Aardappelen	46½	29½	-36,6	5,1
Totaal voeding.....	434	444½		47,4
Gemiddelde stijging.			2,4	

Ik meen met de voeding te kunnen volstaan, omdat zij ongeveer de helft van het totaal inneemt en in de overige helft slechts weinig rubrieken voorkomen welke veranderingen hebben ondergaan, waarvan de werking beslissenden invloed kan hebben gehad op de uitkomst. De eenige post, waarvoor een eenigszins ernstige wijziging te boeken valt, is de huishuur.

Na deze cijfers en na de vorige uiteenzettingen kunnen alle verdere beschouwingen achterwege blijven. De cijfers loopen volkomen parallel met die van liet voorgaande staatje; de eenige verschillen spruiten hieruit voort, dat in het eerste alleen artikelen opgenomen zijn, in het tweede rubrieken, d.w.z. groepen van gelijksoortige artikelen (brood — brood, beschuit en koek; boter — boter, margarine, reuzel, enz.). De gemiddelde stijging is ook berekend volgens de methode, die voor het eerste werd toegepast. En toch wordt hier een stijging verkregen (2,4 pCt.), welke volkomen overeenstemt met de 2,4 pCt., welke het Bureau van Statistiek voor de voeding aangeeft.

De kwestie van het verschil ligt dus bij groente, fruit en aardappelen, die in het eerste staatje ontbreken en in het tweede, waarvan de rubrieken een copie zijn van die van het Bureau, mede zijn opgenomen. Deze artikelen, of liever deze groepen van artikelen, welke op het budget van Juni 1924 samen 9,0 pCt. van het totaal uitmaken en 19,0 pCt. van de uitgaven voor voeding, hebben gezamenlijk voor het grootste gedeelte de stijging te niet gedaan, welke de overige posten hadden ondergaan. Het zijn alle artikelen, welke aan groote schommelingen onderhevig zijn en daarenboven, door de groote plaats, welke zij op het budget innemen, voor een groot gedeelte hun stempel kunnen drukken op de geheele statistiek. Men vergeete evenwel niet, dat ook andere artikelen, welke thans met een hoog cijfer in de statistiek bijdragen, eveneens soortgelijke sterke schommelingen kennen, bijv. boter en eieren, waarvan de bewegingen van op en neer zelfs periodiek terugkeeren, zoodat met beslistheid kan worden voorspeld, dat binnen eenige maanden, wanneer de normale tijd voor deze beweging zal zijn gekomen, deze waren weer een aanmerkelijk lager percentage zullen vertoonen en daarmee ook op het cijfer zullen drukken.

Het gaat er echter niet om, de verschijnselen, die in de cijfers uitgedrukt zijn, te beoordeelen, doch alleen de cijfers zelf te ondervragen, ten einde te ervaren, of zij werkelijk de vrees wettigen, dat de toestand der arbeidersgezinnen dezen winter zoo bijzonder zorgelijk zal zijn. Zooals zij thans zijn, wettigen de cijfers deze vrees nog niet.

Ik moet er bijvoegen, dat zelfs in de rubrieken, die in het bovenaangevoerde staatje met een stijging voorkomen, zich artikelen bevinden, die over de geheele maand berekend en vergeleken met Juni, gedaald zijn: in de groep grutterswaren bijv. erwten en capucijners; bij vleesch, zooals gezegd, de betere soorten bevroren rundvleesch; bij vetten, verschillende soorten olie; bij de posten, welke niet tot de voeding behooren, sommige kleedingstukken, eierkolen, turf. Alles artikelen, welke met groente, fruit en aardappelen bewijzen, dat het nog niet uitsluitend duurte is, wat de klok slaat.

Wil er werkelijk sprake zijn van een „duurtegolf”, dan moet een van deze twee mogelijkheden zich voordoen. Of wel moeten alle — of nagenoeg alle — onderdeelen van de uitgaven in de stijging zijn betrokken. Of wel moeten eenige onderdeelen, welke door haar belang ten opzichte van het totaal werkelijk overwegenden invloed kunnen oefenen, dermate zijn gestegen zonder een gelijktijdige compensatie in de tegenovergestelde richting van andere onderdeelen, dat zij alleen reeds tot veel grootere uitgaven nopen. Ik meen aan de hand van de Amsterdamsche cijfers te hebben aangetoond, dat dit voorloopig voor geen van beide mogelijkheden het geval is. Wat in het bijzonder de laatste aangaat, kan men zelfs aannemen,

dat dergelijke, tegen elkander opwegende schommelingen in meer of minder sterke mate altijd zullen worden waargenomen. De individueele verbruiker, wiens persoonlijke voorkeur of levenswijze op bepaalde onderdeelen is gericht, kan door den ongunstigen loop van deze laatste geschaad zijn. En het ligt in de aardheid van den mensch, dat het een hem sterker opvalt en treft dan het ander, en dat hij de neiging heeft, om alle verschijnselen op economisch gebied pessimistisch te beschouwen. Een indexcijfer daarentegen geeft het gemiddelde van alle bewegingen weer. Van dit verschil geeft de kwestie, waaraan deze regelel gewijd zijn, een sprekend voorbeeld.

Amsterdam, 18—10—1924.

Dr. R. CLAEYS.

UIT HET SCHEEPVAARTBEDRIJF.

De groote omvang der graanzaken, die gedurende de laatste weken een zoo opmerkelijke vraag naar scheepsruimte, in het bijzonder van Montreal, Noord-Amerika, Gulf en North Pacific deed ontstaan, heeft wederom plaats gemaakt voor een uiterst kalme, om niet te zeggen loome stemming. Wel worden nog afdoeningen gemeld, doch de zaken, welke thans tot stand komen, zijn niet langer voor Deutsche rekening en reeders zijn wederom genoodzaakt een „wide range of discharging ports” in te willigen.

Lijkt de zoo plotseling „omgeslagen” stemming oppervlakkig beschouwd moeilijk te verklaren, voor hen, die den loop der gebeurtenissen nauwkeurig hebben gevolgd, komt deze reactie toch niet zoo heel onverwacht.

De stijging der graanprijzen — onmiddellijk gevolg van een plotseling opkomende en zich krachtig uitbreidende vraag — was te snel en de omvang der zaken te groot, om anders dan „short lived” te kunnen zijn. Dat op de uiterst flauwe stemming, aan de jongste rijzing voorafgaande, een tijdperk van toenemende kooplust moest volgen, was duidelijk. Evenzeer mocht van de gebruikelijke herfstopleving een vermeerderde vraag verwacht worden en toen ten slotte, ten gevolge der bij uitstek ongunstige weersgesteldheid waardoor de „zomer” van 1924 zich in vrijwel geheel Europa kenmerkte, berichten van oogstmislukking en aanzienlijk geringer opbrengst in verschillende Europeesche consumptie-centra begonnen te circuleeren, meende de speculatie haar slag te moeten slaan. Helaas werd dit speculatieve element aangewakkerd door de achteraf in vele gevallen onjuist gebleken oogstramingen, die over het geheel een ongunstiger beeld van den toestand gaven dan de feiten thans blijken te rechtvaardigen, terwijl bovendien in Duitschland de houding van het departement van landbouw, dat den handel volkomen in het onzekere liet, of al dan niet een invoerrecht op graan en meel zou worden geheven, de speculatie zeer in de hand heeft gewerkt. Het aanbod uit de tweede hand tot in vele gevallen niet onaanzienlijk lager prijzen, hetwelk zich allengs deed gelden, toonde duidelijk aan, dat men te hard van stapel was geloopt en de bonafide handel werd dan ook huiverig om nieuwe posities aan te gaan. Het gevolg van een en ander was een duidelijke inkrimping der vraag, hetgeen zich onmiddellijk op de vrachtenmarkt weerspiegelde.

Was er enkele weken geleden een schier onbeperkte plaatsingsmogelijkheid, zoo zelfs, dat „handy steamers”, die dan toch steeds een hooger vrachtcijfer kunnen bedingen, eerder minder gevraagd en dus in verhouding minder waard waren dan de tot dusver in den graanhandel weinig populaire 10/12.000 tons vrachtbooten, op dit oogenblik wordt op vaste aanbiedingen van reederszijde in vele gevallen zelfs niet met een tegenbod gereageerd.

Toch zal men goed doen, zich hierdoor niet te laten verleiden om à tout prix tonnage op de markt te brengen. Mogen de aanvankelijke Europeesche oogstberichten overdreven pessimistisch zijn geweest, het

lijdt geen twijfel, of aanvoeren op aanzienlijk grooter schaal dan zulks gedurende het afgelopen jaar het geval was, zullen noodzakelijk zijn om in de ontegenzeggelijk geringer opbrengst in de meeste Europeesche landen te voorzien. De maatregel van den Franschen ministerraad, die een openbaar bureau voor de voorziening der republiek met broodgraan en meel heeft ingesteld, ten einde zonder prijsopjaging te voorzien in het tekort van tien miljoen centenaar graan, demonstreert duidelijk den noodzaak tot invoer van overzee. Trouwens voor Frankrijk is het ongunstig oogstresultaat in Noord-Afrika een zeer groote tegenvaller; aanzienlijke aankopen toch in het buitenland zullen de stabiliteit van het Fransche betaalmiddel opnieuw op de proef stellen.

Daarnaast moet niet uit het oog verloren worden, dat de allengs gunstiger wordende oeconomische constellatie, de voortschrijdende „Sanierung” van het Deutsche betaalmiddel en bovenal het terugkeerend vertrouwen in Duitschland's uiteindelijk herstel, evenzoo vele factoren zijn, die den wereldhandel ten goede komen. De in den laatsten tijd opgericht internationale beleggings-maatschappijen, welke voornaamste doel is den buitenlandschen handel door creditverleening te vergemakkelijken, openen in dit opzicht gunstige perspectieven en de bereidwilligheid in internationaal-financieele kringen om het Deutsche bedrijfsleven door crediten in staat te stellen zich te herstellen van de slagen der laatste tien jaren, is o.i. een der heuglijkste resultaten der London-conference.

Juist de Deutsche industrie, die zoo zeer onder den „credietnood” geleden heeft, zal hierdoor in staat worden gesteld op aannemelijke voorwaarden de vereischte middelen, te verkrijgen om de zoozeer noodige uitbreiding aan haar zaken te geven. Natuurlijk zal deze uitbreiding in langzaam tempo geschieden en zullen de resultaten zich slechts geleidelijk doen gelden.

Grooter aanvoer van grondstoffen voor de „Schwer-Industrie”, gepaard gaande met toenemenden uitvoer van kolen, zal echter de exploitatie der tonnage, die meer in het bijzonder op de Europeesche vaart is aangewezen, ten goede komen. Trouwens de reederijen, wier schepen uit hoofde van hun draagvermogen niet geschikt zijn voor de „grootte vaart” en die dus van de in den aanvang van dit overzicht gereleveerde vraag naar ruimte voor trans-atlantisch graanvervoer niet konden profiteren, hebben nog steeds groote moeite „to make both ends meet”. De ertsvrachten bewegen zich bij voortdurende op een niet-loonend peil, de houtvrachten — het seizoen nadert trouwens het einde — zijn al evenmin aantrekkelijk, Donau- en Zwarte Zee-bevrachtingen behooren tot de zeldzaamheden en de vrachtcijfers zijn geheel onvoldoende.

Daarentegen is de tendenz voor de groote vaart ongetwijfeld gunstiger. Schepen van 8/9000 tons draagvermogen, welke arbeidssfeer uit den aard der zaak veel minder beperkt is dan van trampbooten van 2/5000 tons, kunnen momenteel emplooi vinden, dat weliswaar geen groote winsten oplevert, maar dat niettemin het afsluiten der reisrekening met een redelijk batig saldo mogelijk maakt.

Toch zijn ook hier de moeilijkheden voor den reeder nog vele. Juist in de groote vaart, bij z.g. „freight seeking”, waar de schepen gedurende twaalf maanden en langer niet in de thuishavens terugkeeren en emplooi twee à drie maanden vooruit gearrangeerd wordt, plaatst de vraag „wat zal de markt over 2/3 maanden doen”, den reeder bij voortdurende voor steeds nieuwe problemen. Dit is het juist, wat in dezen tijd het rederijbedrijf zoozeer doet gelijken op een kansspel en waaraan eerst een terugkeer tot normale toestanden een einde zal maken.

In vorige beschouwingen hadden wij reeds gelegenheid te wijzen op de vele moeilijkheden, die op den

weg naar het uiteindelijk herstel noodzakelijkerwijze overwonnen moeten worden. De politieke constellatie — wij releveeren hier de Engelsche verkiezingen, waarbij „Labour”, dat gedurende zijn eenjarige regeerperiode een groote mate van tegemoetkoming tegenover Duitschland betoonde, naar verwacht wordt, plaats zal moeten maken voor een conservatieve regeering, die vermoedelijk niet zóó toeschietelijk tegenover Duitschland zal zijn, voorts de Rijksdag-ontbinding met als gevolg nieuwe verkiezingen in Duitschland en ten slotte de a.s. presidents-verkiezing in de Vereenigde Staten — is nog niet bevorderlijk voor een rustig voortbouwen aan het wereldherstel, maar toch begint zich de toekomst duidelijker af te teekenen en lijken de grootste moeilijkheden overwonnen.

Bestaat er o.i. eenerzijds geen aanleiding voor de „hausse”, die het koerspeil van de meeste scheepvaartfondsen in enkele dagen niet onbelangrijk deed stijgen, anderzijds behoef men ook tegenover de toekomst van het scheepvaartbedrijf niet al te sceptisch te staan. De Nederlandsche koopvaardijvloot, bestaande uit moderne vrachtschepen en op deskundige wijze beheerd, zal ongetwijfeld van elke opleving in het wereldverkeer weten te profiteeren en ofschoon de „gouden tijd” tot het verleden behoort, zal, naarmate de oeconomische toestanden zich consolideeren, het bedrijf onzer Scheepvaartmaatschappijen op den duur ongetwijfeld weder een behoorlijk rendement opleveren.

C. V.

Rotterdam, October 1924.

HET FATUM VAN BEVOLKINGS- VERMEERDERING.

Mr. J. Bierens de Haan Jr. te Santpoort schrijft ons:

Prof. Methorst is zoo welwillend geweest in No. 459 van dit tijdschrift eenige aandacht te wijden aan mijn destijds in „Onze Eeuw” verschenen artikel over „Het fatum van bevolkingsvermeerdering”. Toevallig is juist dezer dagen een om- en uitwerking van dit artikel als zelfstandige uitgave verschenen,¹⁾ waarin ik gelegenheid had het belangrijke vraagstuk der bevolkingsvermeerdering, zooals ik dat zie, wat uitvoeriger en zorgvuldiger uiteen te zetten. Waar echter de door Prof. Methorst geciteerde zinnen ook daar in voorkomen, bieden de gemaakte opmerkingen mij een welkome gelegenheid om eventueel misverstand uit den weg te ruimen, maar ook om nog eens de aandacht te vestigen op het probleem der maar steeds doorgaande bevolkingsvermeerdering, welks verrijken-de gevolgen m.i. gewoonlijk nog te weinig beseft worden, en die vooral veel grond ontnemen aan het optimisme der sociale politiek, aan het optimisme omtrent de natuurlijke ontwikkeling van het maatschappelijk leven, welk optimisme we toch allen — meer of min bewust — deelen.

Prof. Methorst heeft zeer juist gevoeld dat de door hem geciteerde zinnen een klein polemisch tintje hadden, doch hij heeft zich vergist, wanneer hij meende dat deze verborgen polemiek gericht was tegen de o.a. door hem gehuldigde opvattingen. Integendeel; ik meen dat niet alleen ik het geheel eens ben met den heer Methorst, doch dat deze het eigenlijk ook geheel eens is met de door hem gewraakte zinnen. De hierin verborgen polemiek was gericht tegen de merkwaardigerwijze nog wijd verbreide meening, dat een vermindering van het aantal geboorten niet alleen niet noodig, maar zelfs ongewenscht zou zijn (b.v. volgens Prof. Aengenent „van zuiver economisch standpunt een ramp voor de gemeenschap”). Voor dezen was bedoeld het alternatief: of een hoog sterftecijfer, of een laag geboortecijfer, een alternatief dat Prof. Methorst zeker zal onderschrijven, doch dat hem geen vrees inboezemt, omdat hij overtuigd is dat de practijk des

levens (d.i. de werking van economische verhoudingen en zedelijke waardeeringen) voldoende zal dringen tot een vermindering van het aantal geboorten, zoodat de „repressive check” van een verhooging van het sterftecijfer, niet zal behoeven op te treden. Ik heb dan ook geenszins beweerd dat een verhooging van het aantal te vroegtijdige sterfgevallen onvermijdbaar zou wezen, doch dat niet te ontkomen zou zijn, *wanneer* onze bevolking jaarlijks blijft toenemen met 110 à 120.000 zielen, d.i. de bevolking van een stad kleiner dan Utrecht, grooter dan Groningen.

Gaarne onderschrijf ik ook de meening van Prof. Methorst, dat de vermindering van het aantal geboorten voor een groot deel is te verklaren uit een reeks omstandigheden, die men zou kunnen samenvatten onder het begrip: meerdere eerbied voor het individuele leven, zoowel dat van de vrouw als van de kinderen. Doch dat werkt vooral in de meer beschaafde kringen (die onder alle standen voorkomen). Daarnaast is zeker een oorzaak gelegen in het feit dat, zooals ik schreef, een ontwikkelde geneeskunst — en ik had erbij moeten noemen, wat ik elders meer uitdrukkelijk deed, een ontwikkelde hygiëne — er in geslaagd is „de sterfte lager te doen zijn dan wat „natuurlijk” zou wezen, en zoo den bevolkingsaanwas „kunstmatig te vergrooten”. Dat het algemeene sterftecijfer van 25,6 in 1875 kon dalen tot 9,9 in 1923, dat het cijfer der zuigelingensterfte in diezelfde jaren daalde van 218,7 tot 56,9 per 1000 levend aangegevenen, is een gevolg van het feit dat de wetenschap er in geslaagd is den mensch, preventief en repressief, voor tal van schadelijke invloeden te behoeden, de vernietigende krachten in de natuur een eind terug te drukken, door kunstmatig haar heelende krachten meer invloed te geven op het leven. Zoo kon de bevolking vermeerderd worden met tal van (jonge) levens, die, ware de natuur aan zich zelf overgelaten, te vroegtijdig weer zouden zijn weggenomen. Waar het vroeger geen uitzondering was dat van een groot gezin slechts het kleinste deel in leven bleef, moest het logische gevolg ook wezen dat, waar kindersterfte betrekkelijk tot de uitzonderingen ging behooren, ook de gezinnen kleiner werden, d.i. het aantal geboorten minder werd. Zoo meende (en meen) ik te kunnen spreken van een „kunstmatige” vergroting van den bevolkingsaanwas, die een vermindering van de geboorten tot logisch gevolg moest hebben. Dit tegenover de opvatting van hen, die het „kunstmatige” (in den zin van beheersching van het niet-meer-dan-natuurlijke) wél zien in de vermindering van het aantal geboorten, en dit daarom ongeoorloofd of ongewenscht achten, maar vergeten dat dit het onontkoombaar gevolg moest zijn van het bewuste ingrijpen elders, n.l. in de vermeerdering der levensmogelijkheid.

Prof. Methorst had verder bezwaar tegen mijn meening, dat een doorgaande bevolkingsvermeerdering op den duur vooral de zuigelingensterfte, algemeener: het aantal te vroegtijdige sterfgevallen, zou moeten vergrooten, en wijst er op hoe een betere hygiëne dit steeds meer zal kunnen voorkomen. Doch wordt hier niet juist als verwerkelijkt verondersteld datgene, waarvan ik de noodzakelijkheid trachtte aan te toonen? Ik vermoed ook dat het sterftecijfer, vooral van kinderen, nog wel wat zal afnemen, althans — behoudens bijzondere voorvallen — laag zal kunnen blijven. Maar juist omdat het aantal geboorten nog wel verder zal afnemen. Maar tot dit laatste zullen, (afgezien van immoreele motieven) naast verschillende oorzaken, die men als cultureele zou kunnen bestempelen, toch ook wel heel sterk economische oorzaken meewerken; en mocht de verdere vermindering van het aantal geboorten eens niet, of in te geringe mate plaats vinden, dan zal ongetwijfeld, ondanks alle hygiëne, het aantal sterfgevallen moeten toenemen, en wel in de eerste plaats van de minst levenskrachten, de jonge kinderen.

Een doorgaande aanwas der bevolking moet n.l. de tendens hebben de (ruil)verhouding van een reeds

¹⁾ Het Fatum van Bevolkingsvermeerdering, De Erven Bohn, Haarlem.

dichtbevolkt land dat zijn grondstoffen grootendeels moet invoeren, in ruil voor zijn arbeidsproducten, ongunstiger te maken tegenover de minder dicht bevolkte landen, die leveranciers van grondstoffen (vooral granen) zijn. Maar bovendien zal in het dichtbevolkte land door allerlei oorzaken de kapitaalvoorraad de neiging hebben minder snel aan te groeien dan de bevolking, speciaal de arbeidersklasse, zoodat voor deze klasse de economische verhouding nogmaals ongunstig beïnvloed wordt. Dit beteekent, op tweeclei grond, een verlaging van levenspeil, die noodwendig moet voeren tot ondervoeding en meerdere vatbaarheid voor allerlei ziekten, waardoor het sterftecijfer zal moeten toenemen.¹⁾

En daarom geloof ik dat de bijna 1800 miljoen inwoners der wereld zeker nog met vele honderden miljoenen zullen kunnen blijven toenemen, doch dat daardoor de economische positie van reeds dichtbevolkte landen, die grootendeels van hun import moeten leven, steeds moeilijker zal worden; en ook ons land zal nog heel wat meer inwoners kunnen herbergen dan de ruim 7½ miljoen van nu, doch een aanzienlijke uitbreiding van dit getal zal toch slechts mogelijk zijn ten koste van het levenspeil der talrijkste klasse: die der arbeiders. Want ook hier geldt, evenals overal elders, dat voor hetgeen het overvloedigst aanwezig is — en dat is hier de arbeidskracht — het minst beschikbaar is; terwijl datgene, wat steeds noodzakelijker wordt om aan een aangroeiende bevolking onderhoud en arbeidsgelegenheid te verschaffen — de kapitaalvoorraad in den ruimsten zin — doch wat relatief steeds schaarscher dreigt te worden, niet dan met steeds grooter opofferingen in voldoende mate zal kunnen beschikbaar blijven.

Doch, en ook hierbij sluit ik mij gaarne bij de woorden van Prof. Methorst aan, wij mogen en moeten verder werken in het vertrouwen dat de redelijkheid in de samenleving, haar immanente economische orde, de ontwikkeling zal richten in die richting, die voor het behoud der samenleving en haar leden noodzakelijk is. Weliswaar zal dat niet zonder moeite gaan: de bittere noodzaak is een der middelen waarmede zij werkt. Doch wanneer deze stem verstaan zal worden, en niet tot in het onmogelijke zal getracht worden de onontkoombare gevolgen van een natuurlijke ontwikkeling te camoufleren, dan zal toch zonder groote schokken, zonder de al te wreede rem van armoede en ellende, ook de bevolkingsvermeerdering wel geleidelijk zich beperken tot wat voor ons land, in de economische verhoudingen waarin het ten opzichte van de verdere wereld geplaatst is, zal mogelijk zijn. Doch dan zal het cijfer der geboorten toch sterk moeten afnemen, zullen de materiele levensvoorwaarden voor allen vervulbaar blijven, en zal eenmaal „recht op bestaan” geen ijdele term meer wezen!

Mr. J. BIERENS DE HAAN JR.¹

* * *

Met genoegen las ik bovenstaand artikel van den Heer Mr. J. Bierens de Haan Jr. en ik geloof met den geachten schrijver, dat we in onze opvattingen niet ver van elkaar staan. De zelfstandige uitgave van zijn bijgewerkte studie zie ik met groote belangstelling tegemoet. De geachte schrijver zal mij intusschen ten goede houden, dat ik mijn betoog onverkort handhaaf. H. W. METHORST.

VERBETERING DER STERFTEKANSSEN EN ALGEMEENE MORTALITEIT.

Prof. Dr. C. A. Verriijn Stuart schrijft ons:

In het nummer van 15 dezer van dit weekblad komt de heer Methorst in verzet tegen het belangrijk opstel, door Mr. J. Bierens de Haan Jr. te vorigen jare in *Onze Eeuw* aan het bevolkingsvraagstuk ge-

¹⁾ Voor nadere argumenteering van een en ander, wat hier te ver zou voeren, moge verwezen worden naar het aangehaalde werkje, in dit verband vooral blz. 16—37.

wijd. Ik zal natuurlijk op de beantwoording van den heer M. door den aangevallen auteur hier niet vooruitloopen. Zij is bij hem stellig in goede handen. Echter zij mij een enkele opmerking vergund naar aanleiding van de uitspraak van den heer Methorst, dat „de sterftecurve bijna uitgedaald is, zoodat laatstgenoemde na verloop van tijd in horizontale richting zal moeten ombuigen en daarna omhoog zal moeten gaan”; een uitspraak, waarop hij dan in de volgende alinea van zijn betoog nog nader ingaat in deze woorden: „Alleen door het feit, dat we door het dalen van het sterftecijfer niet anders bereiken dan uitstel van den dood, dan een grotere bezetting van de hoogere leeftijdsklassen, zal na verloop van jaren de sterfte in de hoogste leeftijdsklasse (stel boven 70 jaar) percentsgewijze zoodanig moeten toenemen, dat daardoor het totale sterftecijfer ook zal moeten stijgen”.

Deze stellingen zijn niet juist. De verbetering der sterfte, in welke wij ons nu reeds tientallen van jaren mogen verheugen, maakt een verhooging van de relatieve sterfte op hoogen leeftijd volstrekt niet onvermijdelijk. Zeker zal verbetering der levenskansen van de jongeren een geleidelijk grooter aantal individuen stel 90 jaar doen worden, en zullen er dus absoluut meer 90-jarigen dan vroeger sterven. Maar er zullen er dan ook meer zijn. Zelfs indien men zou willen uitgaan van het bestaan van een levensgrens, die de mensch nimmer zou kunnen overschrijden, en b.v. zou aannemen, dat ieder uiterlijk op den leeftijd van 100 jaar den tol aan de natuur betalen moet, dan zou voor de 99-jarigen de relatieve sterfte 100 pCt. bedragen, en dit natuurlijk blijven doen, geheel onverschillig, of door verbetering van de sterftekansen der jongeren het aantal der 99-jarigen geleidelijk grooter wordt. Er is echter geen grond om a priori nog verdere verbetering der sterftekansen ook voor de hoogste leeftijdsklassen onmogelijk te achten. Heeft zij plaats, dan zal, niettegenstaande door de daling van de sterfte der jongeren het absoluut aantal der ouderen klimt, ook het relatieve sterftecijfer dezer laatsten kunnen dalen.

En nu de vraag, of de verbetering van de levenskansen der jongeren niet, wegens de uiteraard hooge sterfte der grijsaards, het totale sterftecijfer moet opdrijven. Ook deze uitspraak is niet juist. De fout schuilt hierin, dat de heer M. den invloed over het hoofd ziet, dien daling der sterftekansen heeft op den deeler in het mortaliteitsquotient. Men kan dit wellicht het best op de volgende wijze aantonen. Nemen wij de jongste sterftetafel voor de mannelijke bevolking van ons land als uitgangspunt, en onderstellen wij aanvankelijk, dat de daarin aangegeven sterftekansen onveranderd zouden blijven. Dan zal, uitgaande van 100.000 mannelijke geboren en per jaar, na een eeuw de mannelijke bevolking hier te lande 5.559.699 zielen tellen, waaronder jaarlijks 100.000 sterfgevallen plaats hebben, zijnde 17,99 per duizend zielen. Indien men nu echter de onderstelling wijzigt in dezen zin, dat de hygiëne er in zou slagen voor alle mannen het tijdstip van den dood tot het bereiken van den leeftijd van 100 jaar te verschuiven, (het voor het betoog van den heer M. gunstigst denkbare geval), dan zal, wederom na 100 jaar, de mannelijke bevolking tot 10.000.000 zielen zijn aangegroeid, waarvan dan wederom 100.000 per jaar sterven, t.w. de honderdjarigen, zijnde slechts 10 per duizend zielen. De algemeene mortaliteit blijkt dus door het ouder worden der mannen niet te zijn *gestegen*, zooals de heer M. meende, doch juist te zijn *gedaald*. De mortaliteitscurve zal dan verder horizontaal gaan verlopen, tot tijd en wijle men mocht slagen ook voor de honderd-jarigen de sterftekans nog te verminderen, in welk geval die curve wederom zou gaan dalen.

Men kan dus niet zeggen, dat, ook indien de daling der geboorten een einde zou nemen, eene uit de verbetering van de levenskansen noodwendig voort-

vloeiende toeneming van het algemeen sterftecijfer het gevaar van een te groote bevolking van zelf zou bezweren. Integendeel, verdere daling van de nataliteit blijft de voorwaarde om op den duur te ontkomen aan overbevolking, gepaard met toeneming van de relatieve sterfte inzonderheid der jongeren. Dat het zoo is, daarin ligt juist het „*fatum* der bevolkingsvermeerdering”.

C. A. VERRIJN STUART.

Utrecht, 17 October 1924.

* * *

Bovenstaande opmerkingen van den Heer Verrijn Stuart n. a. v. mijn betoog in het No. van 15 October ll. doen mij nog even op de zaak terugkomen. Of ik heb mijn meening niet duidelijk genoeg weergegeven, of de Heer Stuart heeft mijn bedoeling niet goed begrepen. Daar ik het eerste gaarne aanneem, volge hier een verduidelijking.

Ik schreef *niet*, dat de sterfte in *elk* der leeftijdsjaren: 90 jaar, 91 jaar, enz. zal moeten stijgen door het ouder worden der menschheid, doch dat de sterfte in de hoogste leeftijdsklasse (stel boven 70 jaar), dit is dus de groep in haar geheel *van alle jaren boven de 70 jaar* bij elkaar, zal moeten toenemen en wel door het feit, dat de leeftijdsopbouw dier groep na verloop van jaren een andere zal worden; er zullen in die groep, door het ouder worden der menschheid, op den duur méér ouden van dagen komen dan voorheen.

Onze sterfte per 1000 der bevolking is zóó laag gedaald, dat betrekkelijk spoedig (b.v. vóór het einde dezer eeuw) de sterftecurve haar laagste punt zal hebben bereikt, waarna ik een ombuiging verwacht in horizontale richting niet slechts, maar zelfs eenigszins naar boven, zoodat we gaan in de richting van eene stabiele bevolking en niet van eene zich met een snelheid van thans uitbreidende bevolking. Laat ik hier aanstonds aan toevoegen, dat ik daarbij van de praemisse uitga, dat het geboortecijfer, naar verwacht mag worden, zal blijven dalen. Het geboortecijfer kan natuurlijk elke berekening van hetgeen mogelijk geschieden gaat doen falen.

Of het voorbeeld, dat de Heer Stuart aanhaalt om aan te toonen, dat de algemeene sterfte kan dalen, niettegenstaande de menschen ouder worden, ook opgaat voor eene *bestaande* bevolking en bij *afnemende* sterfte, zal moeten worden afgewacht.

Het is volkomen willekeurig, zelfs niet juist, om aan te nemen, dat de sterfte thans reeds haar laagste punt heeft bereikt. Het lijkt mij dan ook niet geoorloofd, gelijk de Heer Stuart in zijn eerste casus positie doet, te onderstellen, dat de sterftekanssen honderd jaar lang onveranderd blijven. Was rekening gehouden met eene althans gedurende een deel dezer honderd jaar afnemende sterfte, dan zou de deeler groter en het deeltal kleiner zijn geworden, zoodat het quotiënt ten slotte vermoedelijk *beneden* de 10 per 1000 zou zijn gedaald, waardoor dan in het tweede geval (de casus positie der 100 jaar uitgestelde sterfte) een *stijging* tot 10 per 1000 zou zijn gebleken.

Een betere proef lijkt mij dan ook deze. Uitgaande van den tegenwoordigen leeftijdsopbouw wordt voor elk leeftijdsjaar de sterfte geleidelijk tot het bereikbare minimum verlaagd en de algemeene sterfte jaar voor jaar berekend; eerst dan zal kunnen blijken, of (bij dalend geboortecijfer) door wijziging in den leeftijdsopbouw de sterftecurve (na uitgedaald te zijn) op den duur niet naar boven zal moeten ombuigen.¹⁾

Den Haag, 24 October 1924. H. W. METHORST.

¹⁾ Een uitspraak, welke gaat in de richting van mijn meening, trof ik nog aan in een mij juist dezer dagen toegezonden overdruk van een artikel in het Verzekeringsarchief van den hand van den Heer Joh. C. Oly. Hierin vindt men op blz. 158 de volgende conclusie: „Spoedig genoeg zal de sterfte ‰₀₀ haar laagste grens bereiken; dan zal zij geruimen tijd constant blijven en daarna langzaam, doch onvermijdelijk, zal zij een stijging vertoonen.”

Ten einde het belangstellend publiek in staat te stellen

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE DUITSCHE RIJKSFINANCIËN ONDER BUITENLANDSCHE INVLOED.

Dr. Walter Greiling te Hamburg schrijft ons:

De betaalstaat van de Londensche Conferentie schrijft voor, dat in een normaal jaar de helft van de, dan 2500 millioen Goudmark bedragende, herstelbetalingen uit de rijksmiddelen moet worden voldaan. Met de zinswending „betalingen uit de rijksmiddelen” bemantelt de diplomatieke beleefdheid het feit van een belastingverpanding. De Duitse Staat heeft nl. niet de vrijheid, jaarlijks de betalingen voor het herstel op de begroting te brengen en voor de dekking dezer verplichting de middelen te zoeken. Integendeel heeft hij in het geheel niet het recht, voor de dekking der herstelbetalingen te zorgen. Dit geschiedt door den Commissaris, welke de financieele contrôle uitoefent, uit de opbrengst der verpande staatsinkomsten. Zijn de ontvangsten uit dezen hoofde niet voldoende, dan is het de taak van den Commissaris, maatregelen, er toe geëigend, de opbrengst der verpande te verhoogen, of verpanding van nieuwe bronnen van inkomsten voor te stellen. Het spreekt vanzelf, dat de daarbij door dezen, buiten den staatsdienst staanden hersteldienst te volgen procedure zeer nauwkeurig is omschreven, terwijl de bevoegdheden van den Commissaris vast zijn omljnd. Ook is de grondstelling van het deskundigenrapport gehandhaafd, dat men het best doet, een land de keus van zijn belastingstelsel over te laten, aangezien buitenslandsche invloeden er slechts toe leiden, het uit sociale psychologie, binnenlandsche politieke machtsverhoudingen en historische overlevering voortvloeiende evenwicht in het systeem te vernietigen.

Als gevolg van de Dawes-wetten heeft de Duitse Regeering alle invoerrechten en de accijnzen op brandewijn, tabak, bier en suiker verpand. De totale opbrengst van deze verpande rijksmiddelen wordt ter beschikking gesteld van een door de Commissie van Herstel benoemden Commissaris, die tegelijkertijd het toezicht over dit deel der Duitse financiën uitoefent. De administratie van de verpande belastingen en invoerrechten geschiedt als tot dusverre door de Duitse financieele ambtenaren. Ook kan de Duitse wetgever naar believen de thans geldende bepalingen op dit gebied veranderen. De Commissaris en zijn medewerkers hebben daarentegen geen wetgevende of uitvoerende bevoegdheid. Het gaat dus bij de belastingverpanding en financieele contrôle niet om toezicht op de Duitse financieele politiek, noch wat de uitgaven, noch wat de ontvangsten aangaat. Dit maakt een wezenlijk verschil uit bij vroeger. Het verdrag van Versailles gaf in bijlage 11, art. 12b, de Commissie van Herstel de bevoegdheid, het Duitse belastingstelsel van tijd tot tijd aan een onderzoek te onderwerpen, met het oog hierop, of het wel even drukkend was als dat van welken Ententestaat ook. Aan de Commissie van Herstel moesten bij een dergelijk onderzoek alle gewenschte inlichtingen verstrekt worden. De geallieerden verzekerden weliswaar uitdrukkelijk, dat zij zich in ieder geval van inmenging in de Duitse administratie zouden onthouden. Toch vond deze inmenging naderhand plaats. Verder dan het Verdrag van Versailles gaande, verlangde het ultimatum der geallieerden van Maart 1921, het reserveeren van bepaalde middelen voor de herstelbetalingen en stelde het voor

maandelijks den loop der belangrijke curven van geboorte en sterfte te kunnen volgen, heb ik in het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek een daarop betrekking hebbende grafiek doen opnemen. En in het op 14 Juni 1924 verschenen boekje, in zakformaat, betreffende de bevolking en oppervlakte der gemeenten in Nederland op 1 Januari 1924, heb ik een reproductie van de destijds door mij bij de Erven Tyll te Zwolle uitgegeven groote grafiek met de *beide* curven sedert 1840, doen bijvoegen. Deze publicaties zijn verkrijgbaar bij het C. B. v. d. St.

het toezicht hierop een Garantie-Commissie in. Aan de Garantie-Commissie werd vervolgens in 1922 een recht van toezicht op de Deutsche Staatsfinanciën verleend. De Commissie had zelfs de bevoegdheid een onderzoek in te stellen naar de gestie op belastinggebied en de wijze, waarop de belastingen werden geïnd, hetgeen een inneming beteekende in de binnenlandsche Deutsche administratie. Zij had het recht, voorstellen tot verbetering der Deutsche financiën met de Deutsche Regeering te bespreken en toezicht te laten houden op haar uitgaven, opdat begrotingsoverschrijdingen door de afzonderlijke ressorten zouden worden verhinderd.

De nieuwe financieele contrôle beteekent bevrijding van deze ruwe wijze van buitenlandsche beïnvloeding der staatshuishouding, welke bovendien volkomen nutteloos bleek. Wat kon de Garantie-Commissie beginnen, als de Deutsche Regeering zich lijdelijk verzette en op haar voorstellen geen acht sloeg? Zij kon slechts de oorzaak zijn van diplomatiek optreden door de Commissie van Herstel, hetgeen in het uiterste geval tot een uitbreiding der militaire bezetting zou hebben gevoerd, verondersteld, dat de in deze Commissie vertegenwoordigde mogelijkheden het eens zouden zijn geweest.

De verandering van stelsel, die in het geheele Dawes-plan en derhalve ook in de nieuwe financieele contrôle tot uitdrukking komt, beteekent geen verlichting voor Duitschland. De invloed, welchen de Commissaris uitoefent, is onmerkbaar, doch strekt zich veel verder uit, doordat hij van binnen uit, door middel van het belastingapparaat en den vorm, welke daaraan wordt gegeven, op de Deutsche staatsfinanciën inwerkt. Uit de bepalingen van het Londensche slotprotocol blijkt de draagwijdte van dezen invloed niet. Het meeste hangt van de persoonlijkheid van den Commissaris af en van zijn vermogen zich te laten gelden. Er worde hier slechts op enkele mogelijkheden gewezen, welke zich binnen de grenzen zijner bevoegdheden voordoen. Hij kan van den Secretaris-Generaal van het Ministerie van Financiën tot den laagsten plaatselijken beambte toe, met alle personen, bij de gecontroleerde financieele diensten werkzaam, in contact treden. Hij kan ook de belastingplichtige bedrijven bezoeken en daar betrekkingen aanknoopen. Aangezien hij zoowel voor de ambtenaren als voor de belastingplichtigen een soort van boven hen gestelde instantie beteekent, die misstanden kan ontdekken of een oog kan dichtknippen, heeft hij rijkelijk gelegenheid, figuren, van hem afhankelijk, te scheppen. Hij kan een veel beter inzicht in de administratie der verpande belastingen en de daarmee samenhangende industrieën verkrijgen, dan zelfs het Ministerie van Financiën, aangezien men hem niet slechts als superieur, doch ook als buitenstaander tegemoetkomt. Ook al maakt hij van zijn rechten niet tot het uiterste gebruik, toch kan hij met behulp van de vele draden, die in zijn hand samenkomen, gewenschte veranderingen doorzetten.

Buiten het gebied der verpande belastingen kan zijn invloed zich gaan uitstreken over de geheele staatsbegroting, wanneer de opbrengst der verpande middelen hooger is dan de herstelverplichtingen. Het overschot moet hij n.l. ter beschikking van de Regeering stellen. Aangezien de Commissaris van $\frac{1}{4}$ tot $\frac{1}{2}$ der „taxing capacity” van het Deutsche volk controleert, hangt de financieele toestand van het Deutsche Rijk er voor een deel vanaf, hoe groot het overschot is, dat de Commissaris afdraagt. Of hij een overschot zal afdragen kan hij weliswaar niet naar willekeur beslissen, doch in samenwerking met de trustee's voor spoorweg- en industrie-obligatiën kan hij toch de overschotten van vervaltermijn tot vervaltermijn aan het Rijk onthouden met de motiveering, dat een tekort op den rente- en aflossingsdienst der obligatiën zou zijn te verwachten. Tegen een zoodanige kwaadwillige storing van de

financieele gestie van het Rijk, ten einde zekere wenschen door te zetten, helpt ook geen beroep op den scheidsrechter, aangezien hierdoor de maatregel van den Commissaris niet kan worden opgeschort en na de beslissing van den scheidsrechter op andere gronden het spel opnieuw kan beginnen. Te vaak zal een en ander intusschen wel niet voorkomen, aangezien overeenstemming tusschen den Commissaris en den trustee wel niet zoo gemakkelijk te bereiken zal zijn.

De bevoegdheden van den Commissaris bestaan, zoolang de ontvangsten regelmatig vloeien en de herstelverplichtingen worden vervuld, in een recht, inlichtingen in te winnen en een contrôle-onderzoek in te stellen. De Commissaris en zijn vertegenwoordigers hebben het recht, vóór anderen te worden toegelaten in en voortdurend voeling te houden met het Ministerie van Financiën, zoowel als iedere inlichting, welke de Commissaris voor de vervulling van zijn taak noodig acht, te verlangen. Alle wetsontwerpen en administratieve circulaire's, die betrekking hebben op de verpande middelen, moeten hem even snel als den Deutschen instanties ter hand gesteld worden. Voor de contrôle-uitoefening op de financieele resultaten heeft hij het recht, inzage te nemen van alle stukken. Hij kan bovendien alle administratieve organen en belastingplichtige bedrijven persoonlijk bezoeken of door zijn onderschikten bezoeken laten. Behalve deze rechten heeft de Commissaris nog een zeer gewichtige bevoegdheid. Zijn toestemming is n.l. vereischt voor iedere verlaging van de verpande accijnzen, niet echter van de invoerrechten.

Wanneer gedurende een half jaar de opbrengst van een belasting 50 pCt. of van alle belastingen 35 pCt. beneden die van het vorige jaar is gebleven, of de herstelverplichtingen niet voor 120 pCt. door de ontvangsten uit de verpande belastingen kunnen worden gedekt, worden de ruimere bevoegdheden van den Commissaris van kracht. Hij heeft dan het recht bezwaar te maken tegen ev. bestaande verplichtingen en ontheffingen bij de belastingheffing. Voor het geval op zijn voorstellen geen acht wordt geslagen, kan hij de verpanding van andere belastingen doorzetten. Eerst wanneer ondanks de verdere verpanding de herstelbetalingen niet regelmatig kunnen plaats vinden, kan de Commissaris, nadat hij het met den Agent-Generaal voor de Herstelbetalingen eens is geworden, een eigen plan uitwerken tot verhooging van die belastingen, waarbij een daling is ingetreden. Daarentegen heeft hij niet het recht, verandering van het bestaande belastingstelsel te eischen. In het uiterste geval kan de Commissaris, in samenwerking met den Agent-Generaal, de afscheiding van de organisatie der verpande middelen van de algemeene financieele administratie eischen en verlangen, dat zij beheerd wordt door een eigen organisatie, onafhankelijk van den Staat. De Minister van Financiën kan echter door een beroep op den scheidsrechter, die door den President van het Permanente Hof van Internationale Justitie wordt benoemd, dezen uitersten maatregel afwenden. De Arbitrer beslist ook over alle meningsverschillen, die rijzen bij de uitlegging van het Londensche Slotprotocol, voor zoover dit de rechten van den Commissaris betreft.

Een overzicht over de bedragen, waar het bij de financieele contrôle om gaat, verkrijgt men uit de bekendmaking van den Minister van Financiën van 14 September 1924. In de eerste vijf maanden van het begrotingsjaar 1924/25, van den 1sten April tot den 31sten Augustus, bedroeg de opbrengst der verpande middelen 482.156.082 Goudmark. Volgens de begroting 1924/25 moeten de verpande middelen in het geheele begrotingsjaar 1.017 milliard Goudmark opbrengen. De ontvangsten uit de invoerrechten, de tabak- en bierbelasting hebben de raming ten deele aanzienlijk — de invoerrechten met 45 pCt. — overtroffen. De opbrengst van den brandewijn- en suikeraccijn is daarentegen bij de raming achtergeble-

ven. Desniettegenstaande zijn de totale opbrengsten uit de verpande belastingen 10 tot 12 pCt. hooger dan de ramingen.

Bron	Opbrengst van 1 April tot 31 Aug. 1924	Maandelijkse gemiddelde	Raming voor het begroo-tingsjaar	Raming van het maandel. gemiddelde
	Gmk.	Gmk.	Gmk.	Gmk.
Invoerrechten	112.806.740	22.560.000	160.000.000	13.333.000
Tabaksaccijns	189.335.889	38.000.000	360.000.000	30.000.000
Bier-	82.534.390	16.500.000	126.000.000	10.500.000
Brandew. "	25.209.946	5.000.000	140.000.000	11.600.000
Suiker-	71.769.117	14.350.000	231.000.000	19.250.000
Totaal..	482.156.082	96.410.000	1.017.000.000	84.683.000

Volgens de ramingen van het Duitsche Ministerie van Financiën zullen de verpande accijnzen in 1928/1929 1.700 miljoen M. opbrengen, volgens schatting der technische deskundigen van de Dawes-Commissie zelfs 2.146 miljoen M. Daarentegen bedragen de totale ontvangsten van het Rijk volgens de begroo-ting 1924/25 5.144 miljoen M. Er bestaat geen hoop, deze in dezelfde verhouding te doen stijgen als de verpande belastingen, aangezien deze juist de ruimst en best vloeiende bronnen van inkomsten zijn. De financieele contrôle zal zich derhalve van jaar tot jaar over een stijgend percentage der Duitsche rijksmid-delen uitstrekken.

Dr. WALTER GREILING.

AANTEKENINGEN.

*Kosten van het levensonderhoud bij arbeidersgezinnen te Amsterdam.*¹⁾ — Het dezer dagen door het Bureau van Statistiek der Gemeente Amsterdam gepubliceerde indexcijfer van de kosten van het levensonderhoud van arbeidersge-zinnen over September 1924 bedraagt 82,5 tegen 81,1 in Juni jl.²⁾, waarbij Maart 1920 op 100 is gesteld.

	Voed-ing ³⁾	Rest ⁴⁾	Totaal	Stijging en daling in perc. sedert Mrt. '20		Index-cijfer
				Voed-ing	Rest	
Gemiddelde weke-lijksche uitgave per gezinseenheid ⁵⁾ in gulden in Mrt. '20	f 5,56½	f 5,70½	f 11,27	100	100	100
Bedragen, welke p. gezinseenheid zou-den zijn uitgege-ven, indien besteed aan hetzelfde als in Mrt. 1920, in:						
Juni 1920....	5,75½	5,78½	11,54	3,4	1,4	102,4
Sept. 1920....	6,20	5,83	12,03	11,4	2,2	106,8
Dec. 1920....	6,15	5,54	11,69	10,5	- 2,9	103,7
Maart 1921....	5,83	5,23½	11,06	4,8	- 8,2	98,2
Juni 1921....	5,88	5,08½	10,96½	5,7	-10,9	97,3
Sept. 1921....	5,43	5,07	10,50	- 2,4	-11,1	93,2
Dec. 1921....	5,15½	4,88½	10,04	- 7,3	-14,4	89,1
Maart 1922....	5,21½	4,91	10,12½	- 6,3	-13,9	89,8
Juni 1922....	4,93	4,92½	9,85½	-11,4	-13,7	87,4
Sept. 1922....	4,33	4,88½	9,21½	-22,1	-14,4	81,8
Dec. 1922....	4,38½	4,91½	9,30	-21,2	-14,-	82,5
Maart 1923....	4,26½	4,83	9,09½	-23,4	-15,4	80,7
Juni 1923....	4,37	4,78	9,15	-21,5	-16,2	81,2
Sept. 1923....	4,34½	4,78½	9,13	-21,9	-16,1	81,-
Dec. 1923....	4,58½	4,78	9,36½	-17,6	-16,2	83,1
Maart 1924....	4,63½	4,80½	9,44	-16,7	-15,8	83,8
Juni 1924....	4,34	4,80	9,14	-22,0	-15,9	81,1
Sept. 1924....	4,44½	4,85	9,29½	-20,1	-15,-	82,5

¹⁾ Verg. het art. op p. 953 van dit nummer.

²⁾ Verg. p. 688 in het nummer van 6 Aug. 1924.

³⁾ Brood, beschuit, koek, grutterswaren, melk, kaas, eieren, vleesch, visch, vetten, suiker, andere kruidenierswaren, groenten, fruit, aardappelen.

⁴⁾ Kleding, schoeisel, huishuur, brandstof, gas, electriciteit, poetsartikelen, wasch, fondsgelden, verzekering, contributie, periodieken, tabak, sigaren, dranken, instandhouding huisraad, ontspanning, tram, diversen.

⁵⁾ De herleiding tot gezinseenheden geschiedt aldus, dat de man geldt voor 1, de vrouw voor 0,9, een kind in het eerste levensjaar voor 0,15, in het tweede voor 0,2, in het derde voor 0,3 volwassene en zoo geleidelijk opklimmende met 0,05 voor elk leeftijdsjaar.

Het Bureau licht de cijfers als volgt toe:

Over September 1924 werd het indexcijfer der kosten van het levensonderhoud, evenals voor de vorige driemaand-lijksche perioden berekend op grondslag van het verbruik, dat bij het in Maart 1920 gehouden onderzoek geconsta-feerd was, en van de prijzen, welke in den loop van eerst-geoemde maand gegolden hebben.

Dit indexcijfer, voor zoover het betrekking heeft op de totale kosten van levensonderhoud, bedraagt in September 1924 82,5 vergeleken met 100 in Maart 1920, of een daling van 17,5 pCt. beneden het peil van laatstgenoemde maand. Waar het cijfer bij de vorige driemaandelijkse berekening, voor Juni 1924, 81,1 bedroeg, is dus in het laatste kwartaal een stijging te constateeren, en wel met 1,4 op 81,1 of 1,7 pCt. De daling sedert September 1920, toen de duurte het hoogste punt bereikt had en het indexcijfer 106,8 bedroeg op de basis van Maart 1920 = 100, bedraagt thans nog 22,7 pCt., tegen 24,1 pCt. in Juni 1924.

Voor de voeding afzonderlijk is de daling seder Maart 1920 in September 1924 20,1 pCt. tegen 22,0 pCt. in Juni 1924. Sedert de vorige driemaandelijkse berekening is dus een stijging waar te nemen van 2,4 pCt. De algemeene stijging van het indexcijfer betreft dus hoofdzakelijk de voeding, en de op deze laatste ingetreden vermeerdering wordt in haar werking op het totaal verzwakt door het overige gedeelte van het budget, dat in 1920 50,6 pCt. van het totale budget vormde en waarvan een aantal onderdee-len geen veranderingen hebben ondergaan.

De prijswijzigingen, welke zich in den laatsten tijd op een aantal voedingsartikelen hebben doen gevoelen, deden zich over 't algemeen voor in den loop der maand, waar-over het indexcijfer berekend wordt. Tot de voornaamste van deze wijzigingen behooren, naast de algemeen bekende van brood, die van melk, welke van 19 ct. per liter bij het begin der maand steeg op 20 cent na het eerste derde en op 21 cent bij het begin der tweede helft; die van bevroren rundvleesch, waarvan de prijzen verhoogd werden met in-gang van 29 September (althans die der mindere kwalitei-ten, terwijl de betere soorten in prijs gelijk bleven of zelfs daalden); die van eieren en natuurboter, welke gedurende de betreffende periode verscheidene stijgingen achtereen ondergingen (natuurboter van f 1,27½ per pond bij het begin der maand geleidelijk stijgende tot f 1,50 bij het einde). In overeenstemming met den voor deze statistiek steeds toegepaste regel om de uitgaven van een geheele maand als grondslag te nemen, werden deze verhoogingen alleen voor dat gedeelte der maand, gedurende hetwelk zij voor de verbruikers wezenlijk van belang waren, in aan-merking genomen. Daarbij komt nog, dat, wat brood be-treft, eenige bakkerijen, die geregeld aan het Bureau opgave van hun prijzen verstrekken, zich eerst laat of in het ge-heel niet bij de reeds in Augustus begonnen beweging tot verhooging hebben aangesloten, zoodat van genoemde ver-hooging de invloed op het eindcijfer slechts in geringe mate is waar te nemen.

Door de bovengenoemde omstandigheden is de werking van de grooter geworden duurte op het totaal geringer dan het geval zou zijn geweest, indien de berekeningen uitslui-tend hadden plaats gehad op de basis van de prijzen aan het einde van de maand. (Zou in afwijking van bovenge-noemden regel een berekening op deze basis gemaakt zijn, dan zou dit in plaats van 82,5 het cijfer van 83,3 hebben gegeven, tegen 83,8 in Maart jl. en 81,1 in Juni jl.). Bo-vendien zijn eenige voedingsartikelen te vermelden, die sedert Juni 1924, als gevolg van het feit, dat het seizoen goedkoopere soorten aan de markt heeft gebracht, een prijs-verlaging hebben ondergaan, n.l. groenten, fruit, aardappe-len. De verlaging op aardappelen is zoo aanzienlijk, dat de uitgave van 46½ cent per eenheid en per week in Juni 1924 op 29½ cent verminderd is. En men begrijpt dan ook, dat zoodanige vermindering de stijging op de andere posten goeddeels wegneemt.

Van het overige gedeelte van het budget is alleen ver-meldenswaard, dat de posten schoeisel, brandstof en con-tributies lichtelijk gedaald zijn (brandstof door prijsvermin-dering van eierkolen en turf), contributies door de vermin-dering van het tarief van één vakvereniging), terwijl daarentegen de posten kleding (mans-bovenkleding) en huishuur een vermeerdering vertoonen. Vooral de vermeer-dering op huishuur is niet onbelangrijk; deze post ver-toont thans een verhooging van 56,7 pCt. boven Maart 1920 tegen 50,2 pCt. in Juni.

Het indexcijfer van 82,5 op de basis van Maart 1920 = 100, omgerekend op de basis van het prijsniveau gedurende de periode 1911—1913 = 100 en Maart 1920 = 213,7 (vol-

gens de vroeger toegepaste methode), geeft 176,3. Dit is dus in September 1924 een stijging van 76,3 pCt. boven het peil van vóór den oorlog, tegen 73,3 pCt. in Juni 1924. Ook thans moet worden herinnerd aan het voorbehoud, dat in de vorige publicaties tegen deze herleiding werd gemaakt.

De eerste weekstaat der nieuwe Reichsbank („Dawes-bank“). — Nadat 11 October de 30 Aug. l.l. aangenomen nieuwe Deutsche bankwet in werking is getreden en de bankbiljetten, in de nieuwe munteenheid, de Reichsmark, luidende, wettig betaalmiddel zijn geworden, is 15 October de eerste weekbalans der „Dawes-Bank“ verschenen, welke wij hieronder volledig afdrukken.

	15 Oct. '24 (in duiz. Reichsm.)
<i>Activa.</i>	
Nog niet uitgegeven aandelen	210.000
Goud (muntmateriaal)	613.625
daarvan: in „kas“	441.482
bij buitenl. circ. banken in depot. (onbelast)	172.143
Deviezen, als gouddekking geldende	204.541
Andere wissels en cheques	2.153.943
Duitsche pasmunt	59.359
Biljetten van andere banken	—
Beleeningen	15.947
Effecten	77.517
Diverse Activa	929.901
<i>Passiva.</i>	
Kapitaal:	
oud:	90.000
verhooging, waartoe besloten	210.000
Reserve	900
Circulatie	1.396.748
Andere, dagelijks opeisbare verplichtingen ..	828.511
Voorschot van de Rentenbank	800.000
Diverse passiva	938.674

De staat, welker samenstelling in artikel 36 der Bankwet wordt voorgeschreven, luidt, in tegenstelling tot de publicaties der oude bank, geheel in Reichsmark. De „Billionmark“ en de Rentenmark zijn met de Reichsmark gelijk gesteld. Er blijkt in de eerste plaats uit, dat de kapitaalsreductie van 180 tot 90 millioen, waartoe werd besloten, is doorgevoerd. De kapitaalsverhooging met 210.000.000, waartoe eveneens werd besloten, heeft nog niet plaats gevonden en derhalve treft men een doorlopenden post tot dit bedrag aan. De omrekening van den goudvoorraad berust eveneens op de wet (art. 22), die de bank verplicht, gouden muntmateriaal tegen 1392 Reichsmark per pond fijn aan te koopen, terwijl de oude 10- en 20-Markstukken met 10 en 20 Reichsmark worden gelijkgesteld. Aldus wordt een goudvoorraad van ruim 613 millioen opgevoerd, hetgeen bijna 19 millioen meer is dan een week te voren. Van den deviezenvoorraad is 204.5 millioen afzonderlijk opgevoerd, daar deze krachtens art. 28 met gouddekking worden gelijkgesteld. De biljetten zijn voor 43.9 pCt. door goud en voor 58.6 pCt. door goud en gouddeviezen gedekt.

De overige tegoeden in het buitenland etc. zal men, als tot dusverre, onder de „diverse activa“ moeten zoeken. Daarheen zijn de tot dusverre afzonderlijk opgevoerde „Rentenmarkscheine in kas“ (vorige week 246 millioen) verhuisd. De Frkf. Ztg. vraagt zich tevergeefs af, waarom men hiertoe is overgegaan en hoopt, dat opgaven hieromtrent in de toelichting zullen worden verstrekt, aangezien toch de Rentenmarkbiljetten nog een aantal jaren een belangrijk deel der circulatie zullen uitmaken. De vorige week heeft Dr. Krämer in deze kolommen uiteengezet, op welke wijze zij geleidelijk, in het ongunstigste geval in 10 jaren, uit het verkeer zullen verdwijnen.

Een achteruitgang bij vroeger is ook, dat de tegoeden van overheid en particulieren niet meer afzonderlijk worden opgevoerd. Bovendien behoort thans tot de crediteuren ook de Agent-Generaal voor de

Herstelbetalingen, op wiens rekening enorme bedragen zullen samenvloeiën. Vreesde men speculatieve operaties in vreemde valuta, gebaseerd op schattingen van de hoogte van diens tegoed en wilde men den stand van zaken zoo weinig mogelijk doorzichtig maken? De Frkf. Ztg. acht deze vrees ongegrond, aangezien, naar zij meent, de Agent voortdurend mededeelingen zal doen over het binnenkomen der Deutsche verplichtingen en den stand van zijn tegoed. Zoolang dit echter niet het geval is en de samenvoeging van overheids- en particuliere tegoeden blijft gehandhaafd, biedt wijziging in de rekening-courant-saldi een bron voor allerlei gissingen, daar zij thans de resultaatante van drie componenten is.

De herstellende van Duitsch gezichtspunt. — In een beschouwing van een der Duitsche groote banken over de Deutsche buitenlandse leening wordt er op gewezen, dat de verschillende aflossingsbepalingen van het Europeesche en het Amerikaansche deel, resp. à pari en tegen 105 pCt., hun oorzaak hierin vinden, dat zonder dit verschil wellicht veelvuldig door Amerikanen op de Engelsche tranche i.p.v. op de Amerikaansche zou zijn ingeschreven, in de hoop op een verdwijning van het disagio van het pond. Over de beteekenis van de leening wordt dan verder het volgende opgemerkt:

„Het bedrag der leening komt de Deutsche volkshuishouding in zooverre ten goede, als de daardoor ontstane saldi in het buitenland door het Deutsche Rijk ter beschikking van de Rijksbank gesteld worden tot dekking der bankbiljetten. Het tijdstip van deze beschikbaarstelling zal zich naar aangenomen mag worden, richten naar de stortingen op de verschillende deelen der leening. Volgens de nieuwe statuten is de Rijksbank verplicht, 75 pCt. van haar goud- en deviezenvoorraad in effectief goud om te zetten. De in den laatsten tijd begonnen goudaankopen zullen dus nog wel verder voortgezet worden.“

De resteerende buitenlandsche tegoeden zullen voor de Rijksbank een grondslag voor gewichtige operatie's vormen. De kleinere emissielanden zouden er misshien belang bij hebben, dat de voor hun kapitaalmarkten toch altijd belangrijke bedragen niet plotseling weggetrokken worden. De markbiljetten, die de Rijksbank voor deze valutategoeden eerstdaags uit zal geven, moeten naar behoefte tot de betaling van herstelprestaties gedurende het eerste hersteljaar gebruikt worden. Ten slotte wordt zodoende nog een aanzienlijk gedeelte van de leening aangewend ten gunste der herstelschuldeischers.

Niettegenstaande deze omstandigheid is de beteekenis van het slagen der leening voor Deutschland niet te onderschatten. Zij heeft zich reeds hierdoor practisch geopenbaard, dat de nieuwe muntwet, die de „Reichsmark“ als wettig betaalmiddel invoert, van kracht kon worden. De uitgifte van het nieuwe geld zal waarschijnlijk binnenkort volgen, evenals de bijna volledige intrekking der deviezenbepalingen. Zodoende begint het ijzeren scherm, dat tot nu toe den Deutschen geldsomloop van den buitenlandschen isoleerde, omhoog te gaan. Nadat het buitenland zijn vertrouwen in de stabiliteit van den toestand der Deutsche volkshuishouding door de inschrijving op de leening heeft getoond, zal de mogelijkheid van een vrije circulatie der kapitalen steeds grooter uitwerking hebben. Een aanpassing van de nog korten tijd geleden absoluut ontredderde Deutsche geldmarkt aan het internationale geldverkeer zal na een ongetwijfeld onvermijdelijk overgangstijdperk op den duur niet uitblijven.

Voor de internationale geldmarkten beteekent de leening het begin van een nieuwe periode van Deutsche transacties. In de eerste plaats zal de vraag van de uitgifte van de twee milliard M. preferente aan-

¹⁾ [De goudvoorraad steeg van 426 millioen op 31 Mei 1924 tot 616 millioen op 15 Oct. ll. — Red.]

deelen van den Duitschen Rijksspoorweg opduiken. De gedurende de eerste twee hersteljaren onder te brengen 500 millioen M. zullen weliswaar in het binnenland geplaatst worden, maar het is toch twijfelachtig, of hierbij de medewerking van het buitenlandsche kapitaal geheel zal kunnen worden ontbeerd en voorzeker zal deze voor de later uit te geven rest van de emissie noodzakelijk zijn. Van de 11 Milliard M. spoorweg-obligaties moeten eveneens direct 500 Millioen M. op de open markt ondergebracht worden. Bij de in totaal 5 Milliard M. industrie-obligaties hebben de herstelschuldeischers zich het recht voorbehouden, zich de obligaties van eenige op den voorgrond tredende maatschappijen te laten overhandigen, om ze eveneens direct onder te brengen. De afwikkeling al dezer zaken veronderstelt een groote kapitaalsbeweging. Rekening moet er mede worden gehouden, dat zij op de geldmarkt een nog langen tijd merkbaaren invloed zal uitoefenen."

Het toekomstig koersverloop van de peso. — In een recent no. van „The Review of the River Plate”, zet de heer W. F. Benkiser, Vice-President van de First National Bank of Boston, zijn meening uiteen over de naaste toekomst van de peso aan de hand van de cijfers der Argentijnsche handelsbalans over de eerste zeven maanden van 1924, vergeleken met het overeenkomstig tijdvak van 1923. Op grond van verschillende, nader door hem uiteengezette overwegingen komt hij tot de volgende cijfers voor den uitvoer gedurende evengenoemde periode.

peso gedurende 1923, zegt hij, kan aan de juistheid dezer cijfers twijfel worden gekoesterd. Een op andere grondslagen opgezette berekening voert echter tot ongeveer hetzelfde resultaat.

Vraagt men derhalve, waarom de dollarkoers niet sneller is gedaald, dan moet volgens Schr. het antwoord luiden, dat het batig saldo der beschouwde periode nog niet meer gedaan heeft dan het nadeelig slot van 1921, 1922 en 1923 ten bedrage van 189.000.000 goudpesos compenseeren en dat de dollarkoers midden Augustus eenigszins lager stond dan, einde December 1921.

	Dollars in Buenos Aires	£ in Buenos Aires	£ in New York
31 Dec. 1921.....	132.20	43— ³ / ₁₆	4.20
2 Jan. 1924.....	139.00	40— ¹ / ₄	4.29
13 Aug. 1924....	130.50	40— ¹ / ₂	4.54

De kracht van de peso is in de week van 13—20 Aug. II. gebleken, daar deze zich gedurende de reactie van het £ in New York kon handhaven.

	Dollars in Buenos Aires	£ in Buenos Aires	£ in New York
20 Aug. 1924 ...	130.50	41	4.49
23 Oct. 1924 ...	119.50	44 ⁷ / ₁₆	4.50

Sindsdien is de koers verder verbeterd:

De vooruitzichten voor de peso zijn veel beter dan ten vorige jare, gelijk uit de tabel onderaan deze pagina blijkt.

De hoeveelheid nog beschikbare gerst is gering en

Goederen	In tonnen		In duizenden peso's		Verschil in gem. waarden gedurende de eerste 7 maanden van 1924
	1923	1924	1923 \$	1924 \$	
Tarwe	2.870.803	3.676.667	337.061	409.953	+ 72.892.000
Mais	1.722.322	2.338.405	145.746	199.659	+ 52.913.000
Lijnzaad	928.800	1.039.712	182.715	218.838	+ 36.124.000
Haver	322.955	420.073	26.292	31.496	+ 5.204.000
Gerst	25.657	169.573	2.104	14.030	+ 11.925.000
Rundvleesch	308.122	459.816	102.800	146.281	+ 43.481.000
Schapevleesch	57.154	53.941	26.241	29.095	+ 2.854.000
Wol	103.928	84.679	105.343	121.882	+ 16.538.000
Gezouten huiden	62.717	89.152	61.794	72.459	+ 10.665.000
Droge huiden	14.941	15.073	15.654	16.279	+ 625.000
Kalfshuiden	3.418	6.429	3.328	6.758	+ 3.431.000
	6.420.817	8.353.520	1.009.078	1.266.730	+ 257.152.000

Waar de waarde van bovengenoemde goederen in 1922 en 1923 resp. 81.3 en 79.5 pCt. van die van den totalen export bedroeg, acht de schr. een raming van 80 pCt. in 1924 gerechtvaardigd en komt zoo tot een totaal van 1.583.412.000 papieren \$ gedurende de eerste zeven maanden van 1924 tegen \$ 1.261.347.000 in de overeenkomstige periode van het vorig jaar. De waarde van den invoer schat hij, met verschillende factoren rekening houdend, op \$ 1.065.728.000 en komt dus tot de volgende ramingen der totale handelsbeweging:

	Uitvoer \$	Invoer \$	Totaal \$	Handelsbalans \$
1923	1.261.347.000	1.184.209.000	2.445.556.000	+ 77.138.000
1924	1.583.412.000	1.065.788.000	2.649.200.000	+ 517.624.000

Op grond van het ongunstig koersverloop van de

geraamd kan niet worden, hoeveel rund- en schapevleesch, wol en huiden gedurende de rest van het jaar zullen worden geëxporteerd doch de prijzen voor al deze goederen zijn hooger dan het vorig jaar en rekening houdende met het toen plaats gehad hebbende zeer late scheren der schapen en de dit jaar waarschijnlijk hogere opbrengst daarvan met betere vraag uit de V. S., den verbeterden toestand van den veestapel en de prikkel, welke de huidenmarkt zal ondervinden van grootere vraag naar leer als gevolg van de gunstige uitwerking der Conferentie van Londen, mag veilig worden aangenomen, dat de waarde van den uitvoer dezer goederen hooger zal zijn dan het vorig jaar.

Aangezien bovendien, doordat dit jaar tot 1 Augustus een geringer deel van het graan werd uitgevoerd dan

	Resteerende hoeveelh. v. exp. beschikbaar				Prijzen per ton		Waarden	
	1923		1924		1923	1924	1923	1924
	Tonnen	% v. h. totaal	Tonnen	% v. h. totaal				
Tarwe	850.000	24	900.000	20	\$ 109,—	\$ 150,—	\$ 92.650.000	\$ 135.000.000
Mais	1.450.000	41	3.200.000	61	" 86,—	" 95,—	" 124.700.000	" 304.000.000
Lijnzaad	200.000	16	300.000	23	" 210,—	" 230,—	" 42.000.000	" 69.000.000
Haver	270.000	29	300.000	39	" 82,—	" 90,—	" 22.140.000	" 27.000.000
Het gem. resteerende %		27,5		36				
Totalen	2.770.000		4.700.000				\$ 281.490.000	\$ 535.000.000

in 1923¹⁾, het percentage van den totalen uitvoer gedurende de eerste 7 maanden van 1924 op 70 pCt. van dien gedurende het geheele jaar, i. p. v. op 72 pCt. in 1923 mag worden aangenomen en de vraag is, of de invoer in de resteerende vijf maanden grooter zal zijn dan in 1923, toen groote aankopen werden gedaan met het oog op verwachte tariefverhooging, zoodat een percentage van 55 van het jaartotaal voor de eerste zeven maanden gerechtvaardigd schijnt, komt Schr. tot de volgende raming der handelsbalans voor 1924, waarbij de stijgende prijzen van uitvoer-goederen gedurende Juni en Juli niet in aanmerking genomen zijn, omdat de aan de berekening ten grondslag liggende gemiddelde waarden niet verder gaan dan tot Mei.

Uitvoer 1924 raming	\$ 2.262.017.143
Invoer 1924 "	" 1.937.796.364
Voordeelig saldo ..	\$ 324.220.779

Waren de percentages van uit- en invoer gedurende de eerste zeven maanden van het vorig jaar als grondslag genomen, de cijfers zouden de volgende zijn:

Uitvoer 1924 raming	\$ 2.199.169.444
Invoer 1924 "	" 1.776.313.333
Voordeelig saldo....	\$ 422.856.111

Het totale nadeelig saldo der vorige drie jaren bedraagt 189 miljoen goudpeso's of 429.540.300 papier \$.

De onzichtbare invoer is in 1923 volgens Schr. groot geweest. Daartegenover staat volgens hem een toenemende bereidheid van het buitenland, Argentijnsche fondsen op te nemen, terwijl gehoopt mag worden, dat de huidige bezuinigingspolitiek zal worden voortgezet en de uitvoering van een zorgvuldig uitgewerkt plan voor financieering in het buitenland, dat zich misschien over verscheiden jaren zal uitstrekken. Moeilijkheden levert het tekort aan arbeidskrachten. Alles bijeen genomen meent Schr. te mogen aannemen dat na de komende paar maanden de peso voor langen tijd het ergste te verduren zal hebben gehad en wij niet ver meer zijn van den tijd, waarop de „Caja de Conversion” haar deuren met gerustheid weer kan openen.

¹⁾ Op 1 Sept. l.l. bedroegen de beschikbare surplussen aan tarwe, mais en lijnzaad resp. 700.000, 2.700.000 en 230.000 tons, tegen resp. 600.000, 1.100.000 en 170.000 op 1 Sept. 1923.

ONTVANGEN:

Geschriften ter verdediging van den vrijen handel, uitgegeven in 1922, 1923 en 1924. (Vereeniging „Het Vrije Ruilverkeer”. 's-Gravenhage 1924. Ned. Boek- en Steendrukkerij v.h. H. L. Smits.)

De problemen van geldwezen en wisselkoersen door Mr. G. Vissering, President van „De Nederlandsche Bank”. Tweede goedkoope druk. 's-Gravenhage 1924; N.V. Boekhandel v/h W. P. van Stockum & Zoon.

De Tariefwetgeving van het Koninkrijk der Nederlanden (1816—1819) door Dr. W. L. Groeneveld Meyer. Rotterdamsche Bijdragen voor Economische Geschiedenis I. Rotterdam, 1924. Wed. S. Benedictus.

De uitgaven van 114 Ambtenaars- en Arbeidersgezinnen. (Statistische mededeelingen van het Bureau van Statistiek der Gemeente Amsterdam, No. 73). Amsterdam, 1924. J. M. Meulenhoff, J. H. & G. van Heteren.

Het socialisme van Troelstra, een in zichzelf verdeelde beweging. Beschouwingen over het begin-sel eener nieuwe politieke partij-organisatie door Prof. Mr. J. A. Eigeman. Rotterdam 1924. Nijgh en van Ditmar's Uitgevers-Mij.

Handleiding met vaklijst van het Normalisatiebureau voor Arbeidszaken in de Metaalnijverheid. Vijfde, vermeederde druk. Amsterdam, Augustus 1924.

Gemiddeld uurloon en gemiddeld uurinkomen der meerder- en minderjarigen. Mededeelingen No. 18. 1 Juli 1924. Met 20 losse grafieken: Nos. 201—220. (Normalisatie-Bureau voor Arbeidszaken in de metaalnijverheid (N.A.M.) Directeur J. R. A. Schouten). September 1924.

Verslag van de Nederlandsche Organisatie voor de Internationale Kamer van Koophandel. 1 Januari 1923—Juni 1924.

Retributie en Overheidswillekeur door M. W. F. Treub. Haarlem, H. D. Tjeenk Willink & Zoon.

Zesde Internationale Arbeidsconferentie, gehouden te Genève, 16 Juni—5 Juli 1924. Beknopt verslag van den Secretaris der Nederlandsche Afvaardiging. 's-Gravenhage 1924; N. V. Boekhandel v.h. Gebr. Belinfante.

De verbetering van de haven van Vlissingen ter uitvoering van de Wet van 25 Juli 1919 (Stbl. No. 515) en de

Waterstaatsbegroting 1923 en 1924. Vervolg op de brochure van 25 October 1923. Uitgegeven door Burgemeester en Wethouders van Vlissingen. Vlissingen, 1 September 1924.

Mededeelingen van de Afdeling Landbouw, No. 7. Aanteekeningen omtrent den Rijstbouw in Italië door J. E. van der Stok. Weltevreden 1924. Landsdrukkerij.

Le Relèvement financier de l'Autriche (deuxième année). Dix-neuvième Rapport du Commissaire-Général de la Société des Nations pour l'Autriche. (Période du 15 juin au 15 juillet 1924. — Premier mois de la quatrième étape); Vingtième Rapport du Commissaire-Général de la Société des Nations pour l'Autriche. (Période du 15 juillet au 15 août 1924. — Deuxième mois de la quatrième étape.) Genève. Société des Nations.

Restauration financière de la Hongrie, troisième Rapport du Commissaire Général de la Société des Nations pour la Hongrie; 1er—31 juillet 1924; quatrième Rapport du Commissaire Général de Société des Nations pour la Hongrie; 1er — 31 Août 1924. Genève. Société des Nations.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

De Economist. — 's-Gravenhage, Juli/Aug. 1924.

Mr. D. U. Stikker, De ontwikkeling van het bank-accept in de Vereenigde Staten van Amerika; S. Hulst, Verslag der Commissie inzake het vraagstuk van de samensmelting der dienstvakken van de Directe Belastingen en van de Registratie; Dr. M. Vajda, Douane- en handelspolitiek der Vereenigde Staten; H. Ch. G. J. v. d. Mandere, De (tweede) internationale conferentie van de verkeersorganisatie van den Volkenbond te Genève. II (slot).

De Socialistische Gids. — Amsterdam, Aug.-Sept. 1924

bevat o.a.:

Mr. M. J. A. Moltzer, Het voor-ontwerp ziekte- en ongevallenwet 1925; Dr. J. H. van Meurs, De Volkenbond, zijn werk en zijn betekenis, II (slot); J. Gerritsz, Werkloozenzorg of armenzorg.

Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik. — Tübingen, Juni 1924.

Dr. K. Mannheim, Historismus; Prof. Dr. R. Michels, Der Aufstieg des Fascismus in Italien; Prof. Dr. W. Mildschuh, Kreditinflation und Geldtheorie. (Schluss); Dr. E. Heimann, Der Sozialismus als sittliche Idee und die materialistische Geschichtstheorie.

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. — Jena, Mrt./Apr. 1924.

H. G. Haenel, Ueber den Geldwert; H. Schack, Der irrationale Begriff des Wirtschaftsmenschen.

Idem. — Jena, Mei/Juni 1924.

K. Muhs, Zum Gutachten der Dawes-Kommission; H. J. Seraphim, Die deutsch-russische Schule.

Weltwirtschaftliches Archiv. — Jena, Juli 1924.

Dr. H. Bächtold, Der entscheidende Weltpolitische Wendepunkt der Vorkriegszeit; Dr. O. Hauzleiter, Wirtschaft und Staat als Forschungsgegenstand der Anthropogeographie und der Sozialwissenschaften; Dr. A. Montgomery, Zur Wirtschaftskrise in den Vereinigten Staaten im Jahre 1920; Dr. E. Dehning, Zur Freibordfrage der Tanker.

Schmollers Jahrbuch. — München, Leipzig, Juni 1924.

F. Tönnies, Kulturbedeutung der Religionen; W. Kromphardt, Darstellung und analytische Kritik des Sozialsystems von R. Steiner; G. Albrecht Zur Lehre vom Produktionsfaktor Arbeit; H. Möller, Die Progression in der Geldentwertung; E. Salin, Die Entthronung des Goldes; F. Beckmann, Die Kapitalbildung der deutschen Landwirtschaft während der Inflation; W. Stieda, Kann die russische Konkurrenz der deutschen Landwirtschaft gefährlich werden? A. Amonn, Begriff der Sozialpolitik; H. Herkner, Unbestrittene und bestrittene Sozialpolitik; B. Braubach, Zum Einfluss der Stoa auf die französische Staatslehre bis zur Revolution; F. Kern, Die südslawische Frage und die Wiener Kriegspartei 1913/14; O. Engländer, Emil Sax' Verkehrsmittel und die Lehre vom Verkehr; E. Salin, G. von Below, A. Spiethoff, Zur Stellung G. Schmollers in der Geschichte der Nationalökonomie.

Zeitschrift für Volkswirtschaft und Sozialpolitik. — Weenen, Leipzig, Band IV, Heft 4—6.

Dr. E. Sax, Die Wertungstheorie der Steuer; Prof. Dr. H. Dorn, Manchestertum in der europäischen Versicherungsgeschichte; Dr. E. Fischer, Der Staatsbankrott von 1816 und die Sanierung der österreichischen Finanzen nach den Napoleonischen Kriegen; Ein Zeugnis der schwedischen Romantik über das Wesen des Geldes. Ins Deutsche übersetzt und eingeleitet von Dr. G. Seidler-Schmid; Dr. J. P. Köhler, Untersuchung über den inneren Zusammenhang von Politik und Wirtschaft.

Revue d'Economie Politique. — Parijs, Maart—April 1924.

La France économique en 1923.

Idem. — Parijs, Mei—Juni 1924.

X, La pratique de la loi du 17 avril 1919 sur la réparation des dommages de guerre; L. Baudin, Le chômage en Grande-Bretagne d'après les banquiers anglais; G. Kurnatowski, La réforme monétaire en Pologne jusqu'au mois de mars 1924; J. Bousquet, Les finances autrichiennes et la Société des Nations.

Journal des Economistes. — Parijs, 15 Juli 1924.

Yves-Guyot, Le rapport de la Cour des Comptes sur les comptabilités vérifiées en 1921—1922; G. de Novvion, Les accidents du travail dans les exploitations agricoles; N. Mondet, La situation de l'agriculture anglaise et les trois partis politiques; A. Bouton, L'évolution foncière dans la Sarthe; Y.—G., Chronique de l'inflation; G. Vaucher et Bernatzky, Les expériences financières soviétiques; B. L. L. E., La Ligue du libre-échange (juillet 1924).

Journal de la Société de Statistique de Paris. — Parijs, Juni 1924.

Yves-Guyot, La valeur et les prix; Dugé de Bernonville, Les indices du mouvement général des prix en France.

Idem. — Parijs, Juli/September 1924.

Dugé de Bernonville, Les indices du mouvement général des prix en France (fin); H. Bunle, Démographie de l'Afrique française du Nord au début du vingtième siècle; E. Michel, La Restauration des régions dévastées et la question des réparations (1re partie).

Bank-Archiv. — Berlijn, 15 Juni 1924.

Dr. W. Eucken, Die deutsche Währungspolitik und das Sachverständigen-Gutachten; Dr. A. Koch, Die Entwicklung und Bedeutung der deutschen Sparkassen unter Berücksichtigung des preussischen Ministerial-Erlasses vom 23. Mai 1924; Dr. R. Rosendorff, Die Anfechtbarkeit der Goldmarkeröffnungsbilanz wegen stiller und offener Reserven; Dr. A. Hempelmann, Die Grundzüge der Neuorganisation des Innenbetriebes der Banken.

Idem. — 1 Juli 1924.

M. Steinthal, Paul Mankiewitz; Prof. Dr. H. Göppert, Wilhelm Kopetzky; Dr. O. Mohrus, Kreditpolitik und Wirtschaftskrisis; Dr. v. Karger, Feste Gelder und die 3. Steuernotverordnung; J. Grünschild, Zur Frage der Rechtsgültigkeit der Kartellverordnung; Dr. M. Horn, Reichsausgleichsgesetz und Südafrikanische Anleihezertifikate.

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's-Gravenhage, 15 Juni 1924.

Prof. Dr. H. Blink, De taak der Kamers van Koophandel en Fabrieken in Nederland op economisch-geographisch gebied; H. van Velthoven, De vestiging van de moderne zuivelindustrie in Noord-Brabant en Limburg; H. Zondervan, Houtverbruik en houtverspilling in de Vereenigde Staten van Amerika; W. E. Boerman, R. Schuiling — zeventig jaar.

Idem. — 15 Juli 1924.

R. Schuiling, De waterleidingen in Nederland; Prof. Dr. H. Blink, Opkomst van den Joego-Slavischen Staat en zijn economische beteekenis.

De Indische Gids. — Amsterdam, 1 Juli 1924.

J. J. van Santen, De beteekenis van luchtstrijdkrachten voor de verdediging van N.-I.; J. Th. Horstink, Schetsen uit Z.-O. Borneo; C. Lekkerkerker, Het derde Koloniaal Onderwijscongres en Hooger Onderwijs voor N.-I.; Mr. J. J. van Bolhuis, Indië en de Ned. Volksvertegenwoordiging.

MAANDCIJFERS.

RIJKSPPOSTSPAARBANK.

SEPTEMBER	1922	1923	1924
Inlagen	f 10.722.431	f 9.595.380	f 10.526.445
Terugbetalingen ...	„ 9.124.355	„ 8.379.761	„ 10.237.280
Tegoed der inleggers op ultimo	„ 289.433.152	„ 297.977.737	„ 302.540.100
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo	„ 44.314.450	„ 44.481.950	„ 44.062.850
Spaarbankboekjes:			
Aantal nieuw uitgegeven	9.648	9.017	9.943
Aantal geheel afbetaald	6.746	5.988	7.264
Aantal in omloop op ultimo	1.932.409	1.947.948	1.965.804

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Juli 1924		Juli 1923	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders waarvan door de H.-bank plaatselijk	70.243	f 2.137.404.000	64.956	f 1.954.647.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	48.369	„ 1.825.389.000	40.495	„ 1.627.043.000
	10.939	„ 12.108.000	4.855	„ 5.503.000

HANDELSBEWEGING OVER DE MAAND SEPTEMBER 1924

(volgens de groepen der naamlijst van goederen, opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

Groepen	Invoer		Uitvoer		Saldo Invoer		Saldo Uitvoer	
	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
I Dieren en dierlijke producten	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden
II Plantaard. voortbrengselen.....	19.382.492	10.641.123	72.247.521	45.863.656	—	—	52.865.029	35.222.533
IIIa Mineralen, metalen en niet in andere groepen opgenomen fabrik. daarv.	286.404.215	47.998.190	152.035.855	35.770.344	134.368.360	12.227.846	—	—
IIIb Gouden en zilveren munt en muntmat.	1.179.194.182	32.273.806	522.671.818 ¹	10.963.689 ¹	656.522.364	21.310.117	—	—
IV Meel en meelfabrieken	378	23.602	22.708	4.721.395	—	—	22.330	4.697.793
V Chemische producten, geneesmiddelen, verfwaren en kleurstoffen	18.916.693	2.904.799	33.479.820	5.975.430	—	—	14.563.127	3.070.631
VI Olie, hars, was, pek, teer en distillatieproducten van teer; fabrieken van deze stoffen, n.a.g.....	25.193.843	4.575.158	10.244.087	4.134.645	14.949.756	440.513	—	—
VII Hout en fabrieken van hout en dergelijke stoffen; meubelen v.a.s.	70.341.678	10.228.815	37.131.925 ²	13.987.917 ²	33.209.753	—	—	3.759.102
VIII Huiden, vellen, leder, lederwerk en schoenwerk	185.151.208	12.625.431	6.985.900	970.998	178.165.308	11.654.433	—	—
IX Garen, touw en touwwerk, weefsels en stoffen, kleederen en modewaren	3.166.251	5.401.119	2.420.028	4.376.356	746.223	1.024.763	—	—
X Aardewerk, porselein, pottenbakkerswerk, gebakken steen en andere kunststeen.....	7.808.004	26.343.692	6.048.788	14.433.817	1.759.216	11.909.875	—	—
XI Glas	72.878.709	1.696.261	7.743.998	770.785	65.134.711	925.476	—	—
XII Papier	5.858.569	1.387.221	2.307.681	602.874	3.550.888	784.347	—	—
XIII Voedings- en genotmiddelen, niet genoemd in de groepen I, II, IV en VI	8.316.648	2.744.795	21.032.674	3.326.911	—	—	12.716.026	582.116
XIV Rijtuigen, voertuigen, vaartuigen en luchtvaartuigen ..	47.175.507	14.044.384	23.909.047	12.205.762	23.266.460	1.838.622	—	—
XV Andere goederen dan gebracht onder de groepen I tot en met XIV.....	3.391.393	3.705.927	1.144.941	1.506.349	2.246.452	2.199.578	—	—
Totaal	16.956.280	13.013.026	11.037.149	8.021.419	5.919.131	4.991.607	—	—
Handelsbew. zond. goud. en zilvermuntmat. (groep IIIb)	1.950.136.050	189.607.349	910.463.940	167.632.347	1.039.672.110	21.975.002	—	—
	1.950.135.672	189.583.747	910.441.232	162.910.952	1.039.694.440	26.672.795	—	—

OVERZICHT van de waarde van den In- en Uitvoer voor elke maand van het loopende jaar en de drie daaraan voorafgaande jaren, met uitzondering van gouden en zilveren munt en muntmateriaal, in gulden.

Maanden	Invoer				Uitvoer ¹⁾			
	1921	1922	1923	1924	1921	1922	1923	1924
Januari.....	214.136.278	152.495.668	173.045.849	177.506.065	115.835.310	86.106.447	91.487.819	116.522.007
Februari.....	170.369.270	152.353.594	162.189.535	185.223.674	120.956.498	84.204.248	94.601.855	125.465.290
Maart.....	213.830.220	180.328.763	165.440.620	186.545.160	107.204.662	112.879.875	106.977.347	131.906.705
April.....	195.772.602	167.451.702	169.639.064	189.679.735	108.819.697	92.729.841	97.005.415	136.430.618
Mei.....	168.114.951	194.080.257	160.129.701	218.738.134	93.818.710	108.423.679	104.128.702	135.517.501
Juni.....	188.559.719	150.899.735	159.533.444	188.746.940	120.815.908	100.680.880	97.860.255	110.783.833
Juli.....	170.674.007	163.863.700	157.464.022	198.162.017	105.420.129	104.572.575	95.693.919	134.417.411
Augustus.....	186.640.179	178.807.927	150.975.066	174.416.738	142.544.083	99.442.892	107.933.082	137.772.584
September.....	197.271.439	164.616.506	166.474.283	189.583.747	135.749.765	115.612.131	127.720.569	162.910.952
Tot. Jan./Aug.	1.705.368.665	1.504.897.852	1.464.891.584	1.708.602.210	1.051.164.762	904.652.568	923.408.963	1.191.726.901
October.....	179.043.171	186.643.442	192.923.258		114.694.641	112.003.008	125.848.400	
November.....	175.806.364	172.295.111	176.660.045		106.623.879	104.350.396	126.123.548	
December.....	180.000.903	163.762.355	174.750.818		97.115.318	100.225.239	127.839.691	
Totaal.....	2.240.219.103	2.027.598.760	2.009.225.705		1.369.598.600	1.221.231.211	1.303.220.602	

1) Hieronder zijn niet begrepen de bunkercolen en bunkerolie voor Ned. schepen.

DUITSCHER RIJKBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Goudmark
/miljoenen Rentenmark/triljoenen Papiermark.

Data	Metaal	Daarv. Goud	Waarv. b. buitl. circ.bkn ¹⁾	Wissels		
				Totaal	Handels-wissels ²⁾	Schatkist-papier
7 Oct. '24	615	595	153	2.176	2.176	—
30 Sept. '24	600	578	136	2.170	2.170	—
22 " '24	588	560	119	1.963	1.963	—
15 " '24	572	544	102	1.925	1.925	—
6 " '24	549	528	89	1.898	1.898	—
30 Aug. '24	536	516	77	1.861	1.861	—

Data als boven.	Beleeningen ³⁾	Renten-bank-scheine in kas	Diverse activa	Circulatie	Rekg. Courant		Opge-nomen bij de Renten-bank
					Partic. ⁴⁾	Rijken Staat ⁵⁾	
	15	246	864	1.519	371	322	800
	54	222	842	1.521	363	308	800
	22	397	864	1.252	434	461	800
	22	338	888	1.306	310	439	800
	44	275	938	1.376	359	297	800
	60	237	921	1.392	298	264	800

1) Onbelast. 2) Waarv. in Rentenmark: 30 Aug. 1.052; 6 Sept. 1.081; 15 Sept. 1.083; 22 Sept. 1.110; 30 Sept. 1.234; 7 Oct. 1.279.

3) Idem zelfde data: 45; 33; 13; 12; 40; 9.

4) Idem: 145; 161; 153; 199; 192; 187. 5) Idem: 108; 126; 217; 239; 117; 171.

Volgens de nieuwe Bankwet.
(in miljoenen Reichsmark).

Data	Goud	Daarvan bij buitl. circ. banken ¹⁾	Leviezen als goud-dekking ²⁾	Andere wissels en cheques	Beleeningen	Effecten
15 Oct. 1924	613,6	172,1	204,5	2.153,9	15,9	77,5
23 Juli 1914	1,357	—	—	751	—	—

1) Onbelast.

Data	Diverse Activa	Circulatie	Rekening-Courant	Opgenomen bij de Rentenbank
15 Oct. 1924 ..	929,9	1.396,7	828,5	800
23 Juli 1914 ..	—	1.891	944	—

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitl.	Beleenen van te-goed in h. buitl.	Beleenen van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Voor-schot aan den Staat	Circulatie
23 Oct. '24	355.616	84.653	480.000	1692.878	5.250.000	7.573.447
16 " '24	357.592	84.653	480.000	1654.289	5.250.000	7.617.350
9 " '24	356.134	84.653	480.000	1641.814	5.250.000	7.623.602
2 " '24	355.307	84.653	480.000	1711.309	5.250.000	7.627.895
25 Sept. '24	354.575	84.653	480.000	1707.404	5.250.000	7.526.085
18 " '24	354.233	84.653	480.000	1673.662	5.250.000	7.526.374
11 " '24	354.260	84.653	480.000	1742.134	5.250.000	7.614.518
25 Oct. '23	350.343	84.653	480.000	1296.563	5.300.000	7.134.737

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.
FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F. R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitl.		
8 Oct. '24	3.045.946	2.024.498	—	85.694	1.757.452
1 " '24	3.045.239	2.062.076	—	85.786	1.744.974
24 Sept. '24	3.069.163	2.066.092	—	86.852	1.729.859
17 " '24	3.081.493	2.075.270	—	83.919	1.734.666
10 " '24	3.084.919	2.072.502	—	86.920	1.750.670
3 " '24	3.081.015	2.049.123	—	78.748	1.760.757
10 Oct. '23	3.122.394	2.134.647	—	71.529	2.288.580

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
8 Oct. '24	441.780	2.255.551	111.981	75,9	78,0
1 " '24	405.017	2.214.002	111.964	76,9	79,1
24 Sept. '24	351.764	2.195.882	111.976	78,2	80,4
17 " '24	357.179	2.297.177	112.032	76,4	78,5
10 " '24	355.721	2.200.368	111.989	78,0	80,3
3 " '24	371.532	2.169.223	112.003	78,3	80,4
10 Oct. '23	1.051.424	1.905.755	109.676	74,4	76,1

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad munt-materiaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET
FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
1 Oct. '24	745	18.193.551	1.620.172	17.777.553	4.674.883
24 Sept. '24	747	18.007.555	1.612.066	17.527.089	4.664.210
17 " '24	747	17.871.600	1.750.240	17.643.741	4.622.281
10 " '24	747	17.620.145	1.625.634	17.250.041	4.576.615
3 " '24	747	17.570.963	1.604.373	17.129.623	4.565.437
3 Oct. '23	770	16.505.772	1.395.681	15.296.591	4.015.597

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 27 October 1924.

Ware het niet, dat de beurs van Berlijn gedurende de achter ons liggende berichtperiode een zekere spanning te aanschouwen had gegeven, dan zou een overzicht van de internationale fondsenmarkten ditmaal vrijwel zonder markante bijzonderheden zijn gebleven. De markt bij onze oostelijke burens echter is door verschillende oorzaken nogal sterk bewogen geweest, meerendeels in dalende richting. De hoofdreden moet worden gevonden in de algemeene verkiezingen, waardoor een onzekerheid op de markt heeft gedrukt, welke iedere uitbreiding van zaken heeft tegengehouden. In het bijzonder werden hierdoor binnenlandsche obligaties beïnvloed, omdat thans het valorisatie-vraagstuk minstgenomen op de lange baan wordt geschoven, terwijl, bij een verschuiving naar links, het zeer goed mogelijk is, dat van een valorisatie, welke eenigermate in overeenstemming is met de verwachtingen van de fondsenmarkt, in het geheel niets zal komen. Deze algemeene oorzaak heeft zelfs het buitengewone succes van de Deutsche herstelling in alle landen, waar deze ter inschrijving werd aangeboden, in de schaduw gesteld. In ieder geval is de markt niet beïnvloed door het vooruitzicht op een gemakkelijker credietverstrekking, hegeven thans door het leening-succes, benevens door de aandacht, die de Vereenigde Staten aan de Deutsche kapitaalmarkt schijnen te gaan besteden, waarschijnlijk is geworden.

Bovendien waren er nog andere factoren, welke een remmenden invloed hebben gehad. Op Maandag 20 October j.l. is de beurs van Berlijn n.l. gedurende één dag gesloten gebleven, uit protest tegen de hooge belasting op de omzetten ter beurze. Reeds gedurende langen tijd waren stemmen opgegaan, welke voor een verlaging van deze, op het hoogtepunt van de inflatie-periode ingestelde heffing, hebben gepleit, tot nu toe zonder succes. Maandag is het smeulende verzet openbaar geworden door redevoeringen van vertegenwoordigers van verschillende beursgroepen, welke een zoodanige stemming in het leven hebben geroepen, dat de handel geheel stop werd gezet. Uit deze handelwijze blijkt op zichzelf duidelijk, als hoe groot een nadeel de belasting wordt beschouwd, doch meer nog komt deze gedachtengang naar voren, indien men bedenkt, dat door de ontbinding van den Rijksdag in ieder geval thans geen beslissing kan worden genomen. Overigens is men er in ernstige financiële kringen wel van overtuigd, dat de belasting een handicap vormt voor het doen en het uitbreiden van zaken, doch men beschouwt een verlaging toch nog niet als een panacee, waardoor onmiddellijk een ruimere handel zijn intrede zal kunnen doen. Hiervoor is aan de beurs van Berlijn teveel veranderd. Vooral de invoering der goudbalansen heeft de inkrimping van de basis van het Deutsche bedrijfsleven in een scherp licht gesteld, waarmede uit den aard der zaak een vermindering, zoowel van beleggings- als van speculatie-orders, gepaard moet gaan. In de kringen, welke dit inzicht in den tegenwoordigen gang van zaken hebben, beschouwt men het als noodzakelijk, dat nog een langdurige periode van herstel en aanpassing zal moeten verlopen, alvorens van groote en blijvende levendigheid gesproken zal kunnen worden.

Te Parijs is men daarentegen uiterst rustig geweest. Het is thans vrijwel zeker, dat een binnenlandsche leening ten bedrage van 4 milliard Francs en een buitenlandsche ter hoogte van \$ 150.000.000 zal worden uitgegeven, waardoor men eenzijdig de gelegenheid verkrijgt een deel der vlottende schuld — voornamelijk die aan de Bank van Frankrijk — te consolideeren, anderzijds een meer permanent fonds tot steun van den wisselkoers te scheppen. Tegelijkertijd heeft de regering als haar voornemen aangekondigd een wetsvoorstel in te dienen, waarbij de Fransche vennootschappen worden gedwongen 10 pCt.

van hun reserves te beleggen in Fransche staatsfondsen of in door den Franschen staat gegarandeerde papieren. Hierdoor is een ruim afzetgebied voor deze fondsen geschapen en hoewel men het betreurt, dat de regeering gedwongen is tot dergelijke maatregelen haar toevlucht te nemen, heeft men het plan ter beurze wel toegejuicht en het beschouwd als een middel, waardoor de Fransche staatsfondsenmarkt steeds van voldoende steun kan zijn verzekerd. In verband hiermede is dan ook voor deze groep van beleggingsfondsen een vrij krachtig herstel ingetreden, waarna echter toch nog niet het peil van enkele maanden geleden is bereikt. Voor het overige is de markt zeer kalm geweest. De aanstaande erkenning van de Sowjet-republiek heeft op de beurs niet den minsten invloed uitgeoefend. Practische resultaten verwacht men hiervan niet, te minder na de beroering in Engeland is ontstaan als gevolg van de beweerde Russische communistische propaganda.

Te Londen is de stemming doorgaans opgewekt geweest, in verband met het feit, dat de overwinning van de arbeiderspartij meer en meer onwaarschijnlijk is geworden. Bovendien heeft het succes der Duitsche leening, niet alleen in Engeland, doch ook in de overige landen, een stimulerenden invloed gehad op den ondernemingslust. In Engeland schijnt men vrij algemeen van meening, dat een nieuwe phase in de economische ontwikkeling der wereld is aangebroken, nu de eerste stap is gezet op den weg naar de volksgemeenschap, met inbegrip van Duitschland. Hier staat tegenover, dat de vooruitgang slechts zoo geleidelijk plaatsvindt, dat er b.v. nog geen sprake is van afnemering der werkloosheid. Ook het oploopen van het indexcijfer voor de kosten van levensonderhoud heeft er niet toe medegewerkt het optimisme al te sterk tot uiting te doen komen.

Te New York heeft de beurs een kalm aspect gehad, waarop slechts enkele fondsen een uitzondering hebben gevormd. Zoolang de presidentsverkiezingen niet voorbij zijn, kan geen sterke opleving in de Amerikaansche markt worden verwacht. In de kringen van handel en industrie is men echter voor den tijd na de verkiezingen gunstig gestemd. In dit verband zijn gewezen op de voorbereidingen, welke men in Amerika maakt met de crediet-verstrekking op groote schaal aan Duitschland. Er zijn reeds eenige maatschappijen opgericht, welke zich ten doel stellen in samenwerking met Duitsche firma's, de door de Duitsche nijverheid benoodigde kapitalen ter beschikking te stellen. Het is echter te verwachten, dat hiermede slechts een aanvang zal worden gemaakt, nadat de binnenlandsche politieke omstandigheden, zoolvel in Amerika zelve als in Duitschland, tot klaarheid gebracht zullen zijn.

Ten onzent heeft de fondsenmarkt een weinig bewogen verloop gehad. De *beleggingsmarkt* was over het algemeen ongeantimeerd voor binnenlandsche staats- en gemeentelijke obligaties. De stroeve geldmarkt, te zamen met de belangstelling voor de Duitsche leening, zal vermoedelijk hier wel eenigen invloed hebben uitgeoefend. Voor de obligaties der Duitsche leening zelve is de belangstelling echter niet zoo groot geweest, als op grond van de buitengewone inschrijvingsresultaten verwacht had kunnen worden. Het schijnt, alsof de instanties, welke hun inschrijvingen zóó geweldig gemajoreerd hebben, dat hier te lande voor een totaal van meer dan 3 milliard gulden werd ingeschreven, ten slotte er mede tevreden zijn geweest, dat hun slechts een fractie van hun aanvragen werd toegewezen. Het agio-toch bedroeg aan onze beurs niet meer dan 2 à 2½ pCt., terwijl van buitenlandsche centra, waar de emissie lang niet in dezelfde mate werd overteekend, hogere agio-percentages werden gemeld. De toekomst zal dan ook moeten leeren, of de groote inschrijvingen ten onzent de classeering ten goede zijn gekomen.

	20 Oct.	24 Oct.	27 Oct.	Rijzing of daling
6 % Nederland 1922	100 1/10	100 11/10	100 3/4	+ 5/10
5 % " 1918	90	89 1/8	89	- 1
4 1/2 % " 1916	91 3/4	90 3/4	90 5/8	- 5/8
4 % " 1916	82 5/10	81 5/8	81 9/16	- 5/8
3 1/2 % " "	75 1/8	75	75 1/10	- 1/10
3 % " "	67 1/10	66 19/10	66 3/8	- 1 1/10
2 1/2 % Cert. N. W. S.	53 3/4	53 9/10	52 7/10	- 18/10
7 % Oost-Indië 1921	101 19/10	102	102	+ 1/10
6 % " 1919	98 9/10	98 3/4	98 5/32	- 5/32
5 % " 1915	93 3/4	93 3/8	93 3/4	-
5 % Rusland 1906	4 3/4	4 3/4	4 1/8	- 1/8
4 % Rusl. bij Hope & Co.	5 3/4	5 13/10	5 9/10	- 1/10
8 % Japan 1899	59 3/4	59 1/10	59 9/4	+ 3/4
7 % Brazilië 1895	50 3/4	50	50	- 3/4
5 % San Paulo 1921	92 7/8	92 1/8	92 3/8	- 1/2
6 % Amsterdam 1920	100 1/8	101 1/8	100 3/4	+ 1/8
7 % Rotterdam 1920	103 1/8	102 1/10	102	- 1/8

De aandelenmarkt was rustig. Voor *bank-aandelen* bestond een betere stemming, waarvan voornamelijk aandelen Rotterdamsche Bankvereniging konden profiteeren. In den laatsten tijd is overigens in deze aandelen eenige speculatieve bedrijvigheid ontstaan, waardoor de koersfluctuaties grooter zijn geworden dan anders aan bank-aandelen inhaerent is.

Van *industriële aandelen* zijn Jurgens-waarden op den voorgrond getreden door actieven handel en hogere koersen, althans voor zoover het de gewone aandelen betreft. Aandelen in kunstzijdefabrieken werden eerder iets lager verhandeld, mede in verband met emissie-geruchten betreffende de Hollandsche Kunstzijde Industrie. Aandelen Philips Gloeilampenfabrieken bleven nagenoeg onveranderd.

De *Suiker-afdeeling* was vast, vooral voor minder courante soorten, doch zonder veel handel. Daarentegen legden mijn-aandelen zeer groote levendigheid aan den dag. Ten slotte echter hebben aandelen Redjang-Lebong geen groote koersverschillen aangetoond, terwijl de belangstelling zich in hoofdzaak naar aandelen Algemeene Exploratie Maatschappij verplaatste.

De *Petroleum-afdeeling* was lichtelijk in herstel voor aandelen Koninklijke Petroleum. De grootste omzettingen vonden daarentegen plaats in aandelen Geconsolideerde, als gevolg van het bericht, dat de Roemeensche regering tegenover Amerika heeft verklaard de mijnwet niet rigoureu te zullen uitvoeren.

Rubber-aandelen waren vast, bij beperkten handel, in verband met de geleidelijke verbetering van het product te Londen en de afnemende voorraden daar ter plaatse.

Tabaks-aandelen waren gezocht, vooral voor Senembah. De goede oogstberichten hebben de aanleiding voor de vraag naar deze fondsen gevormd.

	20 Oct.	24 Oct.	27 Oct.	Rijzing of daling
Amsterdamsche Bank	126 1/2	125 1/2	126 1/4	- 1/4
Incasso Bank	100	99 1/2	99 1/2	- 1/2
Koloniale Bank	176 1/8	179 9/8	181 1/2	+ 5 1/8
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	126 1/2	127	127 3/8	+ 7/8
Rotterd. Bankvereniging	66 5/8	70	73	+ 6 3/8
Van Berkel's Patent	79	79	78	- 1
Gouda Kaarsen	14 1/2	14	16	+ 1 1/2
Holl. Draad- en Kabelfabriek	50 3/2	51	52	+ 1 1/2
A. Jurgens' Ver. Fabr. g. aand.	71 1/2	72 1/8	74 1/4	+ 3
" " pr. aand.	70 1/4	71 5/8	71 1/2	- 2 1/4
Leerdam Glasfabrieken	34 1/2	35 1/2	35	+ 1/2
Philips' Gloeilampenfabriek	355 1/4	360	359 1/2	+ 3 3/4
Vereenigde Blikfabrieken	95 1/2	95 1/2	95	- 1/2
Vereen. Chemische Fabrieken	44 1/2	44 1/2	44 1/2	-
Compania Mercantil Argent.	18 1/4	18 1/8	18 3/4	+ 1/2
Cultuur-Mij. d. Vorstenland	165 1/2	165	165 5/8	+ 1/8
Handelsverg. Amsterdam	437 1/4	439 1/2	440	+ 2 1/4
Handelsverg. Reiss & Co.	33 1/2	-	33 1/2	-
Int. Crediet- en Handelsverg.				
Rotterdam	191	-	191 1/2	+ 1/2
Linde Teves & Stokvis	91	90	89 3/4	- 1 1/4
Redjang Lebong Mijnb.-Mij.	335 1/2	343 1/2	341	+ 5 1/2
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	153 1/4	157 1/8	158 1/4	+ 4 1/2
Kon. Petroleum-Mij.	323 1/2	326 3/8	323 1/8	+ 1/8
Phoenix Oil	93 3/4	92 3/4	92	- 1 1/4
Amsterdam-Rubber-Mij.	157 1/8	160 1/2	163 1/8	+ 5 3/4
Kendeng Lemboe	181 1/8	187 1/4	187 3/4	+ 6 3/8
Oost-Java-Rubber-Mij.	244	247	245	+ 1
Deli-Batavia Tabak Mij.	324	327 1/2	327	+ 3
Deli-Maatschappij	361	369 1/2	370	+ 9
Senembah-Maatschappij	341	348	355	+ 14

De *Scheepvaartmarkt* was aanvankelijk stil en lusteloos, doch kon zich in het verder verloop herstellen, een deels als gevolg van berichten omtrent een goeden gang van zaken op de vrachtenmarkt, anderdeels in verband met het afsluiten van overeenkomsten tusschen verschillende reederijen op dezelfde routes.

	20 Oct.	24 Oct.	27 Oct.	Rijzing of daling
Holland-Amerika-Lijn	85 1/2	83 3/4	85	- 1/2
" " gem. eig.	70	65 1/2	67 1/2	- 2 1/2
Hollandsche Stoomboot-Mij.	26	24 1/2	25 1/8	- 1/8
Java-China-Japan-Lijn	107	-	-	-
Kon. Hollandsche Lloyd	6	5 1/2	7 1/4	+ 1 1/4
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	83 3/4	82	81 1/4	+ 2 1/2
Konink. Paketvaart-Mij.	136 1/4	137 1/2	138	+ 1 1/2
Maatschappij Zeevaart	90 1/2	92 1/4	93 1/2	+ 3
Nederl. Scheepvaart-Unie	127 1/2	126 1/8	129 1/4	+ 1 1/2
Nievelt Goudriaan	109 3/4	109 3/4	110	+ 1/4
Rotterdamsche Lloyd	129 1/2	125 1/2	128 1/4	- 1/2
Stoomv.-Mij. „Nederland”	154 1/2	154 1/2	156	+ 1 1/2
" " „Noordzee”	32	31 1/2	31	- 1

Op de *Amerikaansche markt* hebben aandeelen Kansas City Southern de aandacht getrokken door vrij levendigen handel tegen hoogerens koers. Overigens waren de omzetten, zoowel als de fluctuaties, gering.

	20 Oct.	24 Oct.	27 Oct.	Rijzing of daling
Americ. Smelting & Refining	77½	79¼	80½/10	+ 2½/10
Anaconda Copper	75¼	77	77½	+ 2¼
Studebaker Corp.	102¾	102	101½	- 1¼
Un. States Steel Corp.	109¾	109½	109¾	+ 1/8
Atchison Topeka	107¾	108	107¾	
Erie	28¾	28¾	29 1/8	+ 7/8
Southern Pacific	95 1/8	—	—	
Union Pacific	141¾	142¾	142	+ ¼
Int. Merc. Marine orig. gew.	10½	9 13/10	10 1/8	- 3/8
" " " " pref.	39¾	37¾	39	- 7/8

De *geldmarkt* bleef vrijwel onveranderd; prolongatie 4½ na 4¾ %.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 28 October 1924.

Weder ligt een week met fel bewogen graanmarkten achter ons, waarin sterke prijsverhoogen plaats vonden, die ook ditmaal weder werden gevolgd door een herstel, dat op 28 October is ingegaan en van welks bestendigheid dus nog niets kan worden gezegd. De reden van de sterke prijsdaling lag niet in veranderingen in de statistische positie der graanmarkt. Wel is het weder in Canada wat beter, doch de berekeningen van de Canadeesche tarwepbrengst blijven zich nu reeds eenigen tijd nabij 300 miljoen bushels bewegen (opbrengst in 1923 484 miljoen bushels). Ook in Argentinië zijn voor de nieuwe tarwe de vooruitzichten beter door nieuwen regenval, doch daartegenover staan voor Europa nieuwe publicaties van oogstcijfers, die telkens weder opnieuw aantoonen, hoe ongunstig deze resultaten afsteken bij het vorige jaar. Zoo wordt nu uit Zweden bericht, dat daar slechts 910.000 quarters tarwe en 1.325.800 quarters rogge geoogst zijn tegen 1.450.000 quarters tarwe en 2.960.000 quarters rogge in 1923. Het Internationale Instituut van den Landbouw te Rome komt dan ook weder tot dezelfde conclusie, die van andere zijden reeds langen tijd telkens werd bereikt en die wij in onze weekberichten reeds herhaaldelijk hebben vermeld. Het Instituut berekent namelijk het uitvoersurplus der verschillende uitvoerlanden in het loopende seizoen op ongeveer hetzelfde cijfer, namelijk iets boven 100 miljoen quarters, als de invoerbehoefte der gezamenlijke invoerlanden. De reden der algemeene prijsverlaging lag in de buitengewoon groote verschepingen der laatste weken. Deze overtroffen verreweg dat gedeelte der behoeften van het seizoen, dat dadelijk dekking behoefde. Aanvankelijk waren het in September de vooruitzichten op slechte Europeesche oogstopbrengsten geweest, die in de invoerlanden leidden tot inkoop op buitengewoon groote schaal. Dit had weder de sterke prijsstijging in de uitvoerlanden tengevolge, welke den Europeeschen kooplust niet verminderde en steeds groo-teren omvang aannam. Zij deed echter ook het aanbod in de uitvoerlanden toenemen en vooral in de Vereenigde Staten werden tarwe en rogge door de boeren, die van de hooge prijzen wenschten te profiteeren, sterk aangeboden. Met het oog op de groote Europeesche vraag, nam de handel dat aanbod gemakkelijk op. Steeds werd meer scheepsruimte aangenomen en buitengewoon groote verschepingen waren het gevolg. Niet slechts veel tarwe, doch vooral ongekend groote hoeveelheden rogge werden uit Noord-Amerika afgeladen en dit snelle van stapel loopen heeft den laatsten tijd de markt zoo onzeker gemaakt en de scherpe prijsinzinkingen veroorzaakt, die dan echter wegens het onveranderd blijven der statistische positie telkens spoedig weder door een herstel werden gevolgd. Dezen keer kwam de Europeesche onmacht om de groote verschepingen op te nemen wel zeer sterk tot uiting. In Duitschland, Nederland, België en in iets mindere mate in Engeland beheerschten wederverkoopten voortdurend de markt van tarwe en rogge. Ver beneden de prijzen van het uitvoerland waren dezen tot verkoop bereid, gedeeltelijk om financieele redenen, doch vooral omdat in de behoefte van het ooggenblik ten volle was voorzien. In hoe hooge mate dat het geval was, blijkt uit het feit, dat bijvoorbeeld te Rotterdam alle opslagruimte door graan in beslag genomen is, en zelfs lichters nauwelijks te krijgen zijn. Deze prijsverhouding maakte nieuwe zaken uit de uitvoerlanden onmogelijk en bij het voortduren der groote aanvoeren in de Vereenigde Staten, beter dorschweder en daardoor toename van het aanbod in Canada, regen in Argentinië en weder zeer groote wereldverschepingen van tarwe in de afgelopen week, traden ook aan de markten der uitvoerlanden sterke

prijsverlagingen in. Dit leidde tot verdere doorwerking van den prijsval in Europa, waar het niveau vooral op het vasteland steeds ver beneden de Amerikaansche prijzen bleef. Rogge daalde te Chicago van 20 tot 25 October voor December 9¾, voor Mei 7½ dollarcent per 56 lbs. en tarwe te Winnipeg en Chicago 4 a 5 cent per 60 lbs. Te Buenos Aires en Rosario beliepen de verlagingen tot 24 October 30 a 35 centavos per 100 KG. en dat alles zonder dat eenige verandering van beteekenis in den algemeenen toestand was ontstaan, die nog steeds wijst op een vrijwel nauwkeurig evenwicht tusschen vraag en aanbod, wanneer men beide berekent voor het geheele seizoen en niet voor het tegenwoordige gedeelte daarvan. Deze overigens algemeen erkende omstandigheid bracht nauwelijks eenigen steun teweeg. In Engeland bestond bij voortdurend eenige vraag voor Australische en Britsch-Indische tarwe en in Frankrijk en Italië kocht men vrij geregeld tarwe op verwijderde aflading. Voor spoedige posities was ook daar echter de vraag niet groot. Nederland nam nu en dan een gedeelte van het Duitsche aanbod uit tweede hand op, maar vooral voor rogge was het moeilijk daarvoor plaatsing te vinden. Op 27 October begon echter verbetering op te treden. Ondanks de flauwe markt te Chicago op den voorafgaanden markttag met een prijsdaling van 3¼ en 2¾ cent per 56 lbs. werden voor rogge op den 27sten dezelfde prijzen betaald en ten slotte zelfs iets meer. De Duitsche markt was minder standvastig en volgde nog eenigszins de Amerikaansche verlaging, doch ook daar verbeterde in den loop van den dag de toestand. Hetzelfde gold tot zekere hoogte voor tarwe. De overtuiging, dat ten slotte de verhouding tusschen de in dit seizoen beschikbare hoeveelheden en de behoefte der invoerlanden aan deze flauwe periode weer een einde zou moeten maken, kreeg dus blijkbaar weder de overhand en ook in de uitvoerlanden trad weer een sterke prijsverhoogen in. Zoowel Noord-Amerika als Argentinië sloten op 27 October belangrijk hooger en de sedert een week tevoren ingetreden verlagingen zijn op dien dag te Chicago voor tarwe tot ongeveer 1 cent per 60 lbs. voor tarwe en tot 5¾ (December) en 3¾ cent per 56 lbs. (Mei) teruggebracht, terwijl tarwe te Winnipeg voor October nog 2 cent en voor December ½ cent lager sloot dan een week tevoren. Argentinië was eveneens na eenige prijsdaling de laatste dagen wat vaster en de termijnmarkten sloten daar op 27 October 15 a 35 centavos lager dan een week tevoren. Het is nu maar de vraag, of dit herstel zich kan handhaven en in hoeverre de invoerlanden nu ten slotte toch in staat zullen zijn het groote aanbod op te nemen. Indien de producenten der groote productielanden voortgaan in zoo snel tempo hun broodgraan ter markt te brengen, dan is een herhaling van de ervaringen der afgelopen week natuurlijk zeer goed mogelijk tot vóór den aanvang der verschepingen van nieuwe tarwe van het Zuidelijk half-ronde de afladingen uit Noord-Amerika na de groote hoeveelheden van het begin van het seizoen afnemen. Op het Zuidelijk half-ronde blijven ook in Australië de oogstvooruitzichten zeer goed, terwijl de weersomstandigheden in Britsch-Indië daar den uitvoer van tarwe in de hand werken. Ook voor den nieuwen uitzaai van winter tarwe in de Vereenigde Staten is het weder goed en men schijnt op eenige toename der bezaaide oppervlakte te rekenen. Minder goed ziet het er uit voor den nieuwen oogst in Rusland, dat ook nu weder lijdt onder langdurige droogte. In veel gedeelten der Oekraïne en ook elders in Rusland heeft men niet te klagen, doch in het Zuidoosten en Oosten van het land bevinden zich belangrijke gebieden, waar de uitzaai achterlijk is of het nieuwe gewas er slecht voorstaat. Ook voor het tegenwoordige seizoen bestaan nog steeds geen aanwijzingen voor uitvoer van eenige beteekenis van Russisch broodgraan. Vermelding verdient nog, dat in Frankrijk en Italië den laatsten tijd door de regeeringen maatregelen worden genomen tegen overdadige stijging der broodprijzen. Dat beteekent voor beide landen een bevestiging der pessimistische opvattingen omtrent de tarwepbrengst en doet voor Frankrijk den twijfel toenemen aan de juistheid van de oogstramingen der laatste weken, welker cijfers die van het vorige jaar vrij aanzienlijk overtroffen. In die cijfers was trouwens alle niet voor mensche-lijk gebruik geschikte tarwe meegerekend. Uit Engeland wordt bericht, dat de molenaars geen overvloed van tarwe bezitten en dat daar geregeld met inkoop moet worden voortgegaan. Het aanbod van inlandsche tarwe neemt daar wel toe, doch de kwaliteit blijft slecht.

Voor voedergranen vertoonde de markt deze week veel overeenkomst met die voor tarwe en rogge. Ook hiervoor kwam in de statistische positie weinig verandering, ofschoon het evenwicht tusschen vraag en aanbod daar minder vaststaat. In de eerste plaats wordt in Europa veel ondeugdelijk broodgraan als veevoeder gebruikt, doch bovendien werd de markt sterk gedrukt door de flauwe stem-

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Aires			Soorten	27 Oct. 1924	20 Oct. 1924	29 Oct. 1923
	Tarwe Dec.	Mais Dec.	Haver Dec.	Tarwe Nov.	Mais Nov.	Lijnzaad Nov.				
25 Oct. '24	141 3/8	102	48 1/8	15,55	11,40	22,95	Tarwe*	15,50	16,25	12,10
18 ,, '24	150 1/4	109 3/8	53 3/8	15,90	11,65	23,45	Rogge (No. 2 Western) ..	14,—	15,25	9,30
25 Oct. '23	107 1/8	73 3/8	41 1/8	12,40	9,70	23,50	Mais (La Plata)	231,—	245,—	193,—
25 Oct. '22	111 7/8	66 1/8	40 1/8	11,95 ¹⁾	7,90 ¹⁾	18,65 ¹⁾	Gerst (48 lb. malting) ...	250,—	265,—	182,—
25 Oct. '21	106 ²⁾	48 1/8	33 1/8	12,50	7,15	16,70	Haver (38 lb. white clipp.) ¹⁾	12,70 ⁴⁾	13,75 ⁴⁾	10,75
20 Juli '14	82	56 1/8	36 1/8	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	15,—	15,50	12,—
							Lijnzaad (La Plata) ³⁾	487,—	510,—	436,—

¹⁾ Per October. ²⁾ per 100 KG. ³⁾ per 2000 KG. ⁴⁾ per 1960 KG.
*No. 2 Hard/Red Winter Wheat. ⁴⁾ Canada No. 3.

Artikelen	AANVOEREN in tons van 1000 KG.								
	Rotterdam			Amsterdam			Totaal		
	19/25 October 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	19/25 October 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	1924	1923	
Tarwe	41.776	1.013.931	665.760	2.175	26.285	31.086	1.040.216	696.846	
Rogge	33.759	453.661	370.441	—	3.775	485	457.436	370.926	
Boekweit	907	17.748	23.214	—	175	—	17.923	23.214	
Mais	2.673	613.243	509.409	1.362	93.727	66.409	706.970	575.818	
Gerst	15.846	259.627	218.852	—	31.630	12.040	291.257	230.892	
Haver	8.248	183.941	60.524	—	1.196	533	185.137	61.057	
Lijnzaad	5.987	194.875	114.671	1.000	56.269	50.934	251.144	165.605	
Lijnkoek	1.677	166.284	160.005	—	—	—	166.284	160.005	
Tarwemeel	6.781	198.359	89.750	775	22.514	4.544	220.873	94.294	
Andere meelsoorten	252	6.287	1.562	—	—	—	6.287	1.562	

ming voor maïs uit de Vereenigde Staten. Het weder is daar den laatsten tijd voor het rijpen der maïs veel gunstiger geweest, wat leidde tot uitbreiding van het aanbod van oude maïs. Zelfs nam de zichtbare maïsvoorraad der Vereenigde Staten aanzienlijk toe en werd naar Europa weder geoffreerd. Weliswaar kwam het, afgezien van een enkele kleine transactie naar Nederland, niet tot zaken doch de mogelijkheid, dat Noord-Amerika dit jaar toch weer als exporteur van maïs zal optreden, deed in Europa het vertrouwen in de tegenwoordige hooge maïsprijzen verloren gaan. De verschepingen uit Argentinië zijn de laatste weken groot geweest en bij de verminderde vraag waren de aankomende partijen overal moeilijk te plaatsen. Dit leidde vrijwel overal in Europa tot sterke prijsverlagingen en het sterkst was dat wel het geval in België en Nederland, waar Platamaïs in enkele dagen een achttal procenten in prijs daalde. Ook Engeland echter was flauw, waartoe dalende pesokoers en lagere zeevrachten meewerkten. Ook ontbrak in Duitsland elke vraag en ten slotte kon ook de markt in Argentinië, waar men geruimen tijd tot den daar geldenden prijs niet meer naar Europa had kunnen verkoopen, zich niet handhaven, ondanks eenige afname in den aanvoer. Van 20 tot 24 October daalden de maïsprijzen aan de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario 30 tot 50 centavos per 100 KG. Den 27sten bleek echter ook voor maïs aan sommige Europeesche markten de behoefte onderschat te zijn en vooral weder in Nederland nam dien dag de vraag zoozeer toe, dat na een zeer flauwe opening, waarbij de prijzen het laagste niveau dezer laatste flauwe periode bereikten, een zeer krachtig herstel intrad. Des avonds werd voor Platamaïs in spoedige posities bijna 4 pCt. meer betaald dan in den voormiddag, terwijl ook voor latere partijen de prijzen sterk verbeterden. Voor meer verwijderde posities was trouwens de prijsdaling overal minder sterk geweest dan voor eerdere maïs en vooral in Engeland had daarvoor nog steeds eenige vraag bestaan, toen spoedig verwachte partijen zeer moeilijk te plaatsen waren. Het herstel in Europa ging gepaard met vastere markten in de uitvoerlanden. Argentinië en Chicago waren reeds op 25 October iets hooger en op den 27sten trad een flinke prijsverhoging in, zoodat te Buenos Aires en Rosario de prijsverlaging sedert den 20sten gereduceerd werd tot 10 a 25 centavos per 100 KG. na nog 15 centavos meer te hebben bedragen. Te Chicago bedraagt de verlaging voor December nog 3 1/2 en voor Mei 1/8 dollarcent per 56 lbs. Maïsaanbod uit Rusland bleef deze week uit, terwijl Roemenië en Bulgarije zich slechts weinig stoorden aan de flauwere stemming voor maïs. De zaken uit die landen waren daardoor van weinig beteekenis, doch het aanbod blijft dan ook zeer beperkt. Het schijnt nu wel vast te staan dat de maïs der Balkanlanden niet van voldoende kwaliteit is om algemeen en uitvoer vóór 1925 mogelijk te maken en wanneer de Noord-Amerikaansche bedreiging met maïsverschepingen een loos alarm blijkt te zijn geweest, dan blijft dus voorloopig Argentinië het eenige uitvoerland van beteekenis.

Zeer flauw was deze week gerst, waarvan de aanvoeren in de Vereenigde Staten en Canada sterk toenamen, wat daar groote prijsverlagingen tengevolge had. Dagelijks werd Noord-Amerikaansche gerst belangrijk lager aangeboden, ook wegens de flauwe markten voor maïs, en daarbij was bij zeer omvangrijke verschepingen, waaraan ook Rusland en Roemenië weder deelnamen, de vraag in Europa slecht. In Nederland werd op 27 October Noord-Amerikaansche gerst 15 pCt. lager verhandeld dan enkele weken geleden, doch op dien verlaagden prijs nam de kooplust eindelijk weder toe en van het aanbod werden omvangrijke hoeveelheden geplaatst. Ook Amerika was dien dag zeer veel vaster en te Winnipeg steeg gerst niet minder dan 3 1/2 dollarcent per 48 lbs. Ook Duitsland kocht tot de dalende prijzen Noord-Amerikaansche gerst, doch andere soorten waren deze week overal zeer moeilijk te plaatsen.

Ook in haver was de omzet gering en ofschoon het aanbod uit Noord-Amerika niet dringend is, komen zaken slechts zeer moeilijk tot stand.

**SUIKER-
NOTEERINGEN.**

Data	Amsterdam per Oct./ Dec.	Londen			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per	Cuba's 96 pCt. c.f.f.	
			Oct./Dec.	October	
24 Oct. '24	f23 1/16	Sh. 41/6	Sh. 20/7 1/2	Sh. 22/-	\$ cts. 6,03
17 ,, '24	f22 1/16	42/-	20/7 1/2	22/-	6,03
23 Oct. '23	f27 1/8	59/9	24/6	32/-	7,—
24 Oct. '22	f21 3/4	56/9	19/-	19/-	5,53
4 Juli '14	f11 13/32	18/-	—	—	3,26

Ook deze week bleven de verschillende suikermarkten kalm gestemd, hoewel voor prompte en spoedig leverbare suiker goede belangstelling blijft bestaan.

In Amerika geven de noteringen het volgend beeld te zien:

Spot C. Dec. Jan. Mrt. Mei	6.03	3.84	3.39	3.12	3.20
Slot voorafgaande week	6.03	3.85	3.41	3.12	3.20
Opening verslagweek	6.03	3.93	3.46	3.16	3.23
Slot	6.03	3.93	3.46	3.16	3.23

Prompte Cubasuiker werd eerst verhandeld tot \$ c. 4.25 en daarna tot \$ c. 4.31 c. & fr. New York. Aan het eind der week hielden verkoopters echter op 4 1/2 \$ c.

De aanvoeren in de Atlantische havens der V.S. bedroegen deze week 34.000 tons, de versmeltingen 44.000 tons (tegen 64.000 tons in 1923) en de voorraden 55.000 tons.

De Cuba statistiek is als volgt:

	1924 Tons	1923 Tons	1922 Tons
Weekontvangsten 18 Oct. '24 ..	11.959	9.697	22.889
Tot sedert 1 Dec. '23-18 Oct. '24	3.853.729	3.453.402	3.820.639
Werkende fabrieken	—	—	—
Weekuitvoer 18 Oct. '24	46.954	51.828	51.441
Tot. uitv. 1 Jan. '24-18 Oct. '24	3.686.432	3.287.621	3.575.114
Totale voorraad op 18 Oct. '24	167.297	165.787	254.122

In Engeland, waar de termijnmarkt beïnvloed werd door de vaste stemming voor prompte suiker, verlaagden raffineurs echter deze week hunne prijzen met 6 d.

In Duitschland heeft de regeering den invoer van suiker na den 20sten dezer verboden. Suiker onder contracten vóór den 19den afgesloten, mag echter tot uiterlijk 9 November worden ingevoerd.

De zichtbare voorraden volgens Czarnikow zijn;

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Sept. '24	145.000	261.000	98.000
Tsjechoslowakije 1 Oct. '24 ...	7.000	9.000	6.000
Frankrijk 1 Oct. '24	47.000	42.000	45.000
Nederland 1 Sept. '24	30.000	27.000	69.000
België 1 Sept. '24	22.000	24.000	23.000
Engeland 1 Oct. '24	150.000	256.000	272.000

	Totaal (Europa) ..	401.000	619.000	513.000
V.S. Atlant. havens 22 Oct. '24	55.000	82.000	46.000	
Cuba alle havens 18 Oct. '24 ..	167.000	166.000	254.000	
„ binnenl. 4 Oct. '24	149.000	78.000	82.000	
Totaal ..	772.000	945.000	895.000	

Op Java werd deze week voor witte suiker tot f 15,— betaald, waarna die prijs echter niet meer te maken was en de waarde met ongeveer f ½ daalde. De V. J. P. verkochten nog wat restanten No. 16 en hooger uit den dit-jarigen oogst tot f 13,— en een post Superieur oogst 1925 tot f 12¼.

Hier te lande opende de markt kalm. De stemming verbeterde geleidelijk om daarna echter weder te verflauwen wegens meerder aanbod. Het slot toonde ongeveer dezelfde noteringen als bij opening, n.l. October f 23⅞; December f 21⅞ en Mei f 22⅞. De omzet bedroeg 4300 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 22 October 1924.

Over de Amerikaansche katoenmarkt gedurende de afgelopen week valt niet veel te zeggen. Prijzen waren vast tot gisteren, toen New York ten gevolge van ongunstige weerberichten 60 punten vóór de eerstkomende maanden hooger noteerde. De algemeene meening over den oogst is echter gunstig. Het volgende Bureau-Bericht, dat a.s. Zaterdag uitkomt, geeft de oogstconditie aan op één van de meest critieke punten van het jaar en de schattingen, welke hierop gebaseerd zijn, zijn vertrouwenswaardiger dan de voorafgaande. Er wordt voldoende katoen aangevoerd en ontvangsten in de havens bedragen reeds een kwart miljoen balen meer dan verleden jaar. Particuliere oogst-schattingen geven den Egyptischen katoenoogst aan als zijnde ongeveer 700 000 cantars en het tekort aan Sakel doet zich reeds voelen.

De vraag naar Amerikaansche garens is slechts gering en de totaalverkoop, zoowel van Mule als ringgarens, is van weinig betekenis. In inslaggarens gaat meer om en de verkleinde productie wordt grif verkocht. In getwijfde garens is weinig te doen, zoowel voor het binnenland als voor export. Er worden speciaal garens voor directe behoefte gekocht en spinners zijn niet geneigd hun prijzen te verlagen. Het Federatiebesluit van gisteren om den werktijd van 26¼ uur met ingang van 3 November op 32 uur per week te brengen komt den meesten fabrikanten, die dringend garen noodig hebben, goed te pas. Men is echter algemeen van meening dat het niet wenschelijk is dezen werktijd verder te verlengen voordat er wat meer katoen in de Liverpoolmarkt is. Egyptische garens zijn vast en er zijn flinke zaken voor binnenlandsch gebruik gedaan. Voor Indië bestaat er een goede vraag naar fijne medio garens en het prijsverschil tusschen koopers en verkoopers is geringer geworden.

De toon van de doekmarkt is gezond; de vraag van het Oosten is bepaald beter, speciaal van Indië. Prijzen blijven vast en slechts een klein gedeelte van de aangevraagde hoeveelheden wordt geboekt. De uitbreiding van den werktijd in het spindistrict als bovenvermeld is een goed teeken voor de toekomst en hoewel zaken door gebrek aan garens worden tegengehouden, vragen fabrikanten aanmerkelijk langer levertijd en zijn over het algemeen beter bezet dan gedurende langen tijd het geval is geweest. Er is meer leven in de markt, meer vraag en hoewel de handel momenteel nog kalm is, is men voor de toekomst over het algemeen optimistisch gestemd.

	15 Oct.	22 Oct.	Oost. koersen.	14 Oct.	21 Oct.
Liverpoolnoteringen.			T.T. op Indië	1/6	1/6 3/4
F.G.F. Sakellaridis	25,05	24,70	T.T. op Hongkong	2/4 1/8	2/5 1/8
G.F. No. 1 Oomra	9,85	10,20	T.T. op Shanghai	3/5	3 5

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands.)

	24 Oct. 1924	17 Oct. 1924	10 Oct. 1924	24 Oct. 1923	24 Oct. 1922
New York voor Middling ...	23,35 c	23,45 c	24,80 c	31,— c	24,10 c
New Orleans voor Middling	22,50 c	22,50 c	23,65 c	30,25 c	23,37 c
Liverpool voor Middling ...	13,45 d	13,53 d	14,09 d	17,79 d*	14,31 d*

* Voor fully middling ouden Standaard.

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '24 tot 17 Oct. '24	Overeenkomstige periode	
		1923-'24	1922-'23
Ontvangsten Gulf-Havens.	2363	2104	1797
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	502	449	328
„ „ t Vasteland etc.	869	811	615
„ „ Japan	123	116	101

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	17 Oct. '24	Overeenkomstig tijdstip	
		1923	1922
Amerik. havens	852	622	966
Binnenland	891	931	1176
New York	144	19	62
New Orleans	209	111	197
Liverpool	149	125	298

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk.)

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 1	Voorraad	Prijs No. 4	
25 Oct. 1924	317.000	36.350	1.829.000	40.000	6 1/8
18 „ 1924	306.000	34.375	1.869.000	39.000	6 1/8
11 Sept. 1924	284.000	33.375	1.893.000	38.200	6 5/32
25 Oct. 1923	592.000	23.025	786.000	27.000	5 1/32

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
25 Oct. 1924	101.000	1.695.000	151.000	3.334.000
25 Oct. 1923	76.000	1.375.000	212.000	3.211.000

RUBBER.

De vaste stemming op de rubbermarkt bleef gehandhaafd door de voortdurende vraag en het beperkte aanbod. De prijzen zijn wederom belangrijk gestegen.

De slotnoteeringen luiden als volgt:

einde voorafgaande week:

Prima Crêpe	Oct.	92 1/2 ct.	88 ct.
„ „	Nov./Dec.	92 1/2 „	87 1/2 „
„ „	Jan./Maart 93	„	88 1/2 „
Smoked Sheets	Oct.	91 1/2 „	85 „
„ „	Nov./Dec.	91 1/2 „	84 1/2 „
„ „	Jan./Maart 91	„	86 1/2 „

27 October 1924.

COPRA.

De markt was deze week zeer flauw gestemd en de prijzen liepen sterk terug. Consumenten toonden weinig belangstelling.

De markt sluit flauw met de volgende noteringen:

Nederl.-Ind. f.m.s.	October	affading	f. 35 7/8
„ „	November	„	„ 35 1/4
„ „	December	„	„ 35 1/8

27 October 1924.

STEENKOLEN.

Nog steeds duurt de groote ruimte van kolen op de verschillende markten voort. In Westfalen schijnen de prijzen wel het laagste niveau bereikt te hebben, terwijl in Engeland de afbrokkeling verder voortgaat, hetgeen ook wel noodig is, indien de Engelsche mijnen niet geheel

en al haar West-Europeesche afzetgebieden willen verliezen. De prijzen daar zullen nog heel wat moeten dalen alvorens ze op het niveau van de Westfaalsche staan. In ons land is de goedkoopste van kolen daardoor zoo geprononceerd, wijl de Westfaalsche niet langer in de bekende ééne hand zijn geconcentreerd, doch sinds eenigen tijd door verschillende verkooporganisaties worden aangeboden.

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde .. f	12,—
Durham Ongezeefde ..	12,50
Cardiff Ongezeefde ..	15,50
Schotsche Gezeefde ..	11,25
Yorkshire Gewasschen Doubles ..	13,50
Westfaalsche Vetsfönder ..	14,50
„ Vetsstukken ..	16,50
„ Smeenootjes ..	16,25
„ Gasvlamfönder ..	14,50
„ Gietcokes ..	20,75

alles per ton van 1000 K.G., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Westfaalsche bunkerkolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 11.75.

Markt prijshoudend.

28 October 1924.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Stan-daard	Koper Electro-lytisch	Tin	Lood	Zink
27 Oct. 1924..	63.17/6	67.17/6	256.7/6	38.5/-	34.7/6
20 „ 1924..	63.-/-	66.17/6	251.7/6	36.2/6	33.7/6
13 „ 1924..	62.10/-	66.7/6	245.7/6	34.12/6	33.7/6
6 „ 1924..	62.2/6	66.5/-	242.2/6	33.17/6	33.-/-
29 Oct. 1923..	60.5/-	63.10/-	205.7/6	30.10/-	33.10/-
20 Juli 1914..	61.-/-	—	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

De stilstand in de bevrachtingen van graan, waarvan wij in ons laatste overzicht melding maakten, bleef gedurende de afgelopen veertien dagen voortduren. Wel zijn er booten met graan bevracht, doch in veel mindere mate dan in September en begin October. De vrachten zijn door de weinige vraag gedaald, vaak 3 d. en 6 d. per quarter. Gedurende de laatste dagen waren er echter wel meer orders voor ruimte in de markt, doch tegen dusdanige cijfers, dat de reeders geen aanleiding vonden om hunne booten daartegen te bevrachten.

Van Montreal werd Novemberruimte opgenomen tegen 3/7½ naar Avonmouth en 4/6 naar de Middellandsche Zee.

Van de Northern range werd 4/1½ naar de Middellandsche Zee betaald en zelfs werd een boot, welke zeer prompt was gelopen, afgesloten tegen 3/- naar U.K. Het geldende cijfer voor steenkolen naar West-Italië voor een Novemberboot was \$ 3.40.

Van de Gulf werd naar U.K. 4/3 en naar het Continent 4/- betaald voor Novemberruimte met de optie van Middellandsche Zee tegen 4/4½. Naar Piraeus, Salonica of Constantinopel werd een November/Decemberboot tegen 5/- afgesloten.

Van Houston naar Denemarken werd voor een kleine November/Decemberboot \$ 7.— betaald en van 1—2 hout-havens naar La Plata werd al 147/6 per Std. voor pitch-pine betaald voor een November/Decemberboot.

Van Vancouver werd voor Novemberruimte 35/6 naar U.K./Continent Bordeaux Hamburg range betaald.

Ook werd ruimte opgenomen van de nitraathavens tegen 32/- naar het Continent, optie Scandinavië 34/- en wel voor een Januariboot.

De vrachten van La Plata liepen gedurende de afgelopen 14 dagen steeds verder terug. De laagst betaalde vracht is 22/- van not above San Lorenzo met de optie om een volle lading in La Plata of Buenos Aires te laden tegen 1/3 minder, 30 October/10 November ligdagen. Voor December/Januari ruimte werd 25/- betaald.

Van Zuid-Afrika werden een paar booten opgenomen voor maïs tegen 27/6 naar U.K. Continent en van Durban naar Sabang werd voor kolen 11/- voor een Decemberboot betaald.

De vrachten van Indië waren iets lager met 27/3 van Bombay en deadweight en 23/- van Karachi en scale basis, voor November/Decemberbooten.

Van Australië werd een boot tegen 47/3 afgesloten, hetgeen beter is dan vorige bevrachtingen.

De ertsvrachten van de Middellandsche Zee blijven zeer teleurstellend en de vraag naar ruimte voor graan van de Zwarte Zee, welke zoo welkom is, blijft dit jaar ongeveer geheel uit. Er werden twee Novemberbooten afgesloten van de Zwarte Zee naar het Continent tegen 16/- per 60 cub. ft., met optie van Liverpool tegen 16/6. Voor erts van Bona naar Rotterdam werd 5/3 betaald en van Huelva naar Noord-Amerika 10/6 Tinto ters.

De uitgaande vrachten van Wales zijn over het algemeen lager. De vraag naar ruimte is gering en het aanbod van booten tamelijk groot. Naar Buenos Aires werd 13/6 en 14/- betaald en naar West-Italië 10/-.

GRAAN.

Data	Petro-grad Londen/R'dam	Odessa Rotter-dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter-dam	Bristol kanaal	Rotter-dam	Engeland
20-25 Oct. 1924	—	13/9 1	16 3	3/6	24/-	24/-
13-18 Oct. 1924	—	13/- 2	17 3	3/9	24/8	24/8
22-27 Oct. 1923	—	14/- 2	13 c 3	2/11	22/-	22/-
23-27 Oct. 1922	—	—	13 3	3/-	26/-	26/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11½	1/11½	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotter-dam	Gothen-burg
20-25 Oct. '24	4/6	10/3	12/-	13/6	—	—
13-18 Oct. '24	4/6	9/10½	11/10	13/10	—	—
22-27 Oct. '23	6/6	9/2	9/-	15/-	5/5	6/9
23-28 Oct. '22	7/7	12/-	13/9	14/5	5/4	8/-
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d.w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
20-25 October 1924..	27/4	33/9	36/3	33/-
13-18 October 1924..	27/2	33/9	34/4½	32/9
22-27 October 1923..	24/6	28/9	35/-	27/9
23-28 October 1922..	24/3	25/6	30/-	32/-
Juli 1914..	14/6	16/3	25/-	22/3

1) \$ per ton kolen. 2) Per ton d.w. 3) Am. cents per 100 lbs.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar. Overige noteeringen per ton van 1015 KG.

INKLARINGEN.

DELFIJZIJL.

Landen van herkomst	September 1924		September 1923	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. Havens	5	826	1	60
Groot-Brittannië	4	3.245	6	5.727
Duitsland	22	2.786	10	1.445
Zweden	8	2.559	10	1.815
Dantzig	—	—	2	700
Rusland-Oostz.h.	4	4.557	5	3.415
Finland	4	1.024	6	1.485
België	—	—	1	325
Chili	2	5.056	—	—
Totaal	49	20.053	41	14.972
Nationaliteit				
Nederlandsche..	28	7.306	17	7.447
Britsche	5	4.652	—	—
Duitsche	13	3.791	23	7.200
Noorsche	—	—	1	325
Lettische	1	1.331	—	—
Zweedsche	1	829	—	—
Sowjetrepubliek-Rusland	1	2.144	—	—
Totaal	49	20.053	41	14.972

(A. van Dijk.)